

“A N D A Ç”

Tematik Dergi

Atilla Uras Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Zümresi Sunar.

2024-2025 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI

SAYI: 1

DİLİMİZİN ZENGİNLİKLERİ

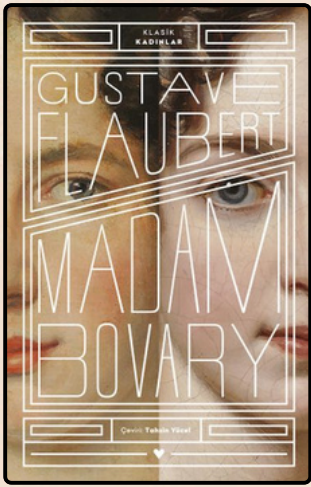
Dîvânu Lügâti't-Türk

Kaşgarlı Mahmut

Tülin ÇETİN

Şule SÜTÇÜ

3 MEDENİYET
KADIN
ROMAN

Ebru Erdem ÇALAĞAN

Türk Dili ve Edebiyatı Zümresi

Mehmet Solmaz

Ebru E. Çalağan

Haydar Şahinbay

Sevgan Demiriz

Tülin Çetin

Metin Sarı

Ezgi Kapurtu

H. Cem İyidoğan

"ANDAÇ"

Tematik Dergi

İstanbul Maltepe
Atilla Uras Anadolu Lisesi Yayınıdır.

Editör
Ebru Erdem ÇALAĞAN

Yayın Kurulu
Mehmet SOLMAZ
Haydar ŞAHİNBAŞ
Sevcan DEMİRİZ
Tülin ÇETİN
Metin SARI
Ezgi KAPURTU
Hüseyin Cem İYİDOĞAN

Grafik - Tasarım
Mehmet SOLMAZ

Baskı
1.Basım
2024

Editörün Kaleminden

Ebru ERDEM ÇALAĞAN
Türk Dili ve Ed. Öğretmeni

Sevgili ANDAÇ Okurları,

"Dilimizin Zenginlikleri" projesinin bir parçası olarak hazırlanan ANDAÇ okul dergisinin ilk sayısında sizlerle buluşmanın heyecanını yaşıyoruz. Bu dergi, dilimizin köklerine, kültürümüzün derinliklerine ve zenginliklerine olan sevgimizi yansıtmak için tasarlandı.

ANDAÇ, sadece bir dergi değil, aynı zamanda bir kültür ve dil yolculuğudur. Bu yolculuğa çıkarken dilimizin tarihine, edebiyatına, folkloruna ve günlük yaşamımıza yansıyan renkliliğine odaklanıyoruz. Her sayımızda; dilimizin taşıdığı derin anlamları, günlük hayattaki yansımaları ve kültürel değerlerini keşfetmeye çalışacağız.

ANDAÇ'ın yayın ekibi olarak amacımız size en kaliteli ve en özgün içerikleri sunmaktır. Yayın ekibimiz, öğretmenlerimizden ve dilimize tutkuyla bağlı gençlerden oluşuyor. Bu ekip, her bir sayıyı titizlikle hazırlayarak dilimizin zenginliklerini en etkileyici şekilde sunmaya çalışacak.

Dergimizde, dilimize dair merak ettiğiniz pek çok konuyu bulabilirsiniz. Dilimizin kökenleri, atasözleri, deyimleri ve dilimizin günlük kullanımındaki incelikler hakkındaki yazılarımızı keyifle okuyabilirsiniz. Ayrıca, dilimizin kültürel yansımalarını keşfederken edebiyatımızın önemli eserlerine ve yazarlarına da göz atabilirsiniz.

ANDAÇ, sadece bir dergi değil, bir buluşma noktası ve gençlerin dil ile kültür üzerine düşüncelerini paylaştığı bir platformdur. Bu platformda, dilimize ve kültürümüze dair herkesin sesi olmaya özen gösteriyoruz.

Bu yolda sizlerle birlikte olmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Dilimizin zenginliklerini keşfetmeye ve gelecek nesillere aktarmaya devam edeceğiz.

Keyifli okumalar dileriz.

*Çehaletimizi kırabiliriz; becerilerimizi,
yeteneklerimizi ve zekâmızı kullanarak
kendimizi bulabilir, kendimiz olabiliriz.*

En önemlisi, özgür olabiliriz!

Uçmayı öğrenebiliriz.

(J. Livingston)

Sunuş

Mehmet Ali SEVİNDİK
Okul Müdürü

Sevgili Okurlar,

Bugün sizlerle birlikte, dilimizin eşsiz güzelliklerini keşfedecek ve zenginliklerini kutlayacak yepyeni bir okul dergisi olan ANDAÇ'ı gururla tanıtmak istiyorum.

"Dilimizin Zenginlikleri" projesi kapsamında hazırlanan ANDAÇ'ın temel amacı, sizlerin dilimize olan ilgisini ve sevgisini artırmak ve onu daha iyi kullanabilmeniz için gerekli becerileri kazandırmaktır. Bu sayede, dilimizin sunduğu tüm imkânlardan faydalanarak kendinizi daha iyi ifade edebilmeniz ve iletişim kurabilmeniz hedeflenmektedir.

Dilimiz Türkçe, tarihi boyunca birçok medeniyetten ve kültürden etkilenecek gelişmiş, kelime hazinesi ve dil bilgisi kuralları bakımından son derece zengin bir dildir. Bu zenginlik, Türkçeyi ifade gücü yüksek, esnek ve yaratıcı bir dil hâline getirir.

ANDAÇ, dilimizin bu olağanüstü zenginliklerini keşfetmenize ve onunla daha yakın bir bağ kurmanıza yardımcı olmak için hazırlandı. Dergimizde; dilimizin tarihi, edebiyatı ve kelime hazinesi hakkında bilgilendirici metinler bulacaksınız. Ayrıca, atasözleri ve deyimler, şiirler, öyküler gibi öğretici ve sanatsal içerikler de yer almaktadır.

"Dilimizin Zenginlikleri" projesi kapsamında hazırlanan ANDAÇ'ın bu aşamaya gelmesinde emeği geçen tüm öğretmenlerimize ve öğrencilerimize yürekten teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu derginin, dilimize olan sevginizi ve ilginizi artıracığına ve onu daha iyi kullanabilmeniz için size yardımcı olacağına inanıyoruz.

Dilimizin güzelliklerini keşfetmeye ve zenginliklerini korumaya var mısınız? O zaman ANDAÇ'ı okumaya hemen başlayın!

Sevgilerimle...

İçindekiler

6 DİLİMİZİN ZENGİNLİKLERİ

Divanü Lügati't Türk
Tülin ÇETİN

15 KIRKİKİNDİ YAĞMURLARI

Ezgi KAPURTU

10 SARI LALELER

Ecrin Nisan DOYGUN

16 HAFIZA ve ULUSAL KİMLİK

Metin SARI

12 EDEBİYAT ve FELSEFE

Hüseyin Cem İYİDOĞAN

19 ÜÇ MEDENİYET ÜÇ KADIN ÜÇ ROMAN

Ebru ERDEM ÇALAĞAN

14 BAŞUCUM “ŞİİR”

Haydar ŞAHİNBAŞI

28 BENCİLİN KEDİSİ

Naz KÜÇÜKGÜLER

30 EĞİTİMCİ
YAZAR

41 UMUTSUZ
DEDEKTİF

Naz AR

36 DİSTOPİK
BİR DÜNYA

Sevcan DEMİRİZ

43 İRADE ve
HEDONİZİM

Furkan SAVAŞKAN

37 SON
NERGİS

Ayşen BAYRAK

44 İKİ DİRHEM
BİR ÇEKİRDEK

38 VARAMADIKLA-
RIMIZ

Haydar ŞAHİNBAŞ

47 OKULUMUZ
KÜTÜPHANESİ

Kütüphanecilik Kulübü

39 GÜN
BATARKEN

Yağmur ADA

40 TEBESSÜMLE
VAROLUR HAYAT

Duru BAŞAK

DİLİMİZİN ZENGİNLİKLERİ

Dîvânü Lugâtî't-Türk

Kaşgarlı Mahmud

Tülin ÇETİN
TDE Öğretmeni

Dil, milletleri birbirine bağlayan en önemli aktördür. Dilin önemini anlayan milletler kazanırken gereken önemi vermeyen milletler tarih sahnesinden silinirler. Kaşgarlı Mahmud da bu gerçeği fark edip millete böyle önemli bir eseri kazandırmıştır.

Türk dili uzun yıllar sistemli bir araştırma ve incelemeye konu olmamıştır. İşte bu açığı dolduran Dîvân-u Lugat'it Türk'tür. Araplara Türkçeyi öğretmek ve Türkçenin de Arapça kadar zengin bir dil olduğunu göstermek amacıyla hazırlanmış bir sözlüktür.

Ama sadece bununla kalmaz Kaşgarlı Mahmud. Eserin içinde dörtlükler ve beyitler bulunur. Dörtlükler hece ölçüsü ile beyitler aruz ölçüsü ile yazılmıştır. Eser Hakaniye Türkçesi ile yazılmış bir eserdir. Dîvân-u Lugat'it Türk; kişi, boy ve yer adları, çağın siyasi ve iktisadi yapısını anlamak için esere yerleştirilen sagu, koşuk ve sav gibi dönemin ürünleri ile zenginleştirilmiş bir eserdir. Kaşgarlı Mahmud, eserinde böyle bir sözlüğü yazmaktaki amacını şu sözlerle ifade eder: “Türk dili ile Arap dilinin at başı beraber yürüdükleri bilinsin diye Halil'in Kitabü'l-Ayn'ında yaptığı gibi

kullanılmakta olan kelimelerle bırakılmış bulunan kelimeleri bu kitapta birlikte yazmak ara sıra gönlüme doğar dururdu.”

Eser, 11.yy'da Ebul Kasım Abdullah'a sunulmuştur. Türkçenin ilk sözlüğü ve dil bilgisi kitabıdır. Eserde bir de harita bulunmaktadır. Dîvân-u Lugat'it Türk'ün tek yazma nüshası vardır. Bu nüsha Ali Emiri Efendi tarafından 1917 yılında bir sahaftan satın alınmıştır. Ali Emiri Efendi bu eseri görünce çok heyecanlanmış ve “Bu, kitap değil Türkistan ülkesidir. Türkistan değil bütün cihandır.” ifadesini kullanmıştır.

Dîvân-u Lugat'it Türk hakkında ilk çalışma Kilisli Rıfat tarafından yapılmıştır. Divandaki söz varlığı ise ilk defa Carl Brockelmann tarafından incelenmiştir. Eserin Besim Atalay tarafından Türkçeye çevrilmesinden sonra Divan üzerinde kitap, makale ve tez çalışmaları olmak üzere birçok yayın yapılmıştır. Türk dünyası için zengin bir malzeme olan eserle ilgili çeşitli çalışmalar devam etmektedir. Dîvân-u Lügat'it Türk, yazarını aşan ve bir millete dair her şeye işaret eden özel bir eserdir.

KİTAP NASIL BULUNDU VE NASIL BASILDI ?

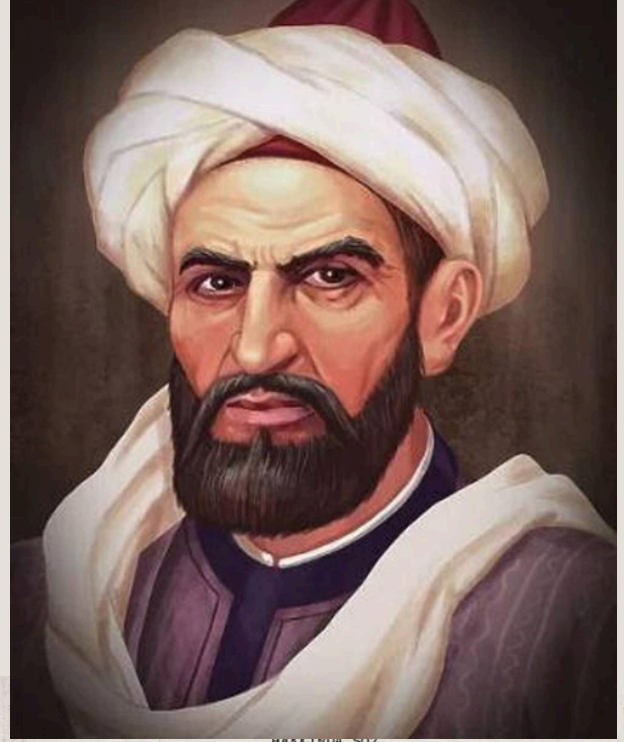
Kitabın nasıl bulunmuş olduğunu Bay Kilisli, Rahmetli Ali Emîri dilinden bize yazdığı bir mektupta şöyle anlatıyor: "Meşrutiyetin ilk senelerinde Emrullah Efendinin Maarif Nazırlığı zamanında eski Maliye Nazırlarından ve Vanî Oğullarından Nazif Paşanın hısımları bulunan bir kadın Sahafılar çarşısında kitapçı Bürhan Efendiye satılık bir kitap getirmiş. Bürhan Efendi kitabı satmak üzere Maarif Nezaretine götürmüş, Nezaret, Kitaba istenilen 30 sarı lirayı çok görerek almamış. Bunun üze-

rine Bürhan Efendi Kitabı Ali Emîriye göstermiş, Emîri Kitabın değerini tanıyarak hemen 30 liraya almış, 3 lira da Bürhan Efendiye komisyon vermiş.

Rahmetli Emîri Kitabı aldığına çok sevinmiş. Herkese bu Kitabın ehemmiyetinden bahsedermiş, fakat kimseye göstermemiş. Kitabın yaprakları dağınık imiş, bunları Kilisliye düzeltirmiş.

Ziya Gökalp bu Kitabı görmek için hemşehrisi Emîri Efendiye çok rica etmişse de ona bile göstermemiş. Kitabın basılması düşünülmüş, Ali Emîri Efendi -Kitaba bir şey olur korkusuyla- buna yanaşmak istemiyormuş. Nihayet Sadriâzam Talât Paşanın işe karışmasıyla Emîri Efendi -Kilislinin basım işlerine bakması şartıyla- razı olmuş. Birçok sıkıntılardan sonra Kitabın basım işi tamamlanmış. Böylelikle bu eşsiz Eser de kaybolmaktan kurtarılmış. Kitabın Rahmetli Emîri Efendi gibi kıymet bilen bir adamın eline geçmesi, Bay Rifat gibi saygın bir zatın eliyle bastırılması Türklük için bir nimet olmuştur. Her iki zatın da himmetleri unutulmuyacak kadar büyüktür.

Kitabın basımında bazı yanlışlıklar yapılmıştır; bunlar o vakitki durumun -büyük savaşın- gerekli kıldığı bir takım haller yüzünden, biraz da acele etmekten ileri gelmiş şeylerdir; işin büyüklüğü ve yolun çetinliği yanında bu gibi şeyler her zaman bağışlanabilir.

HAKKINDA SOZ

Türkler aslında yirmi boydur. Bunların hepsi-Tanrı kutsal kilesi- Yalavağ Nuh oğlu Yafes, Yafes oğlu "Türk"e dek ulanır. Bunlar - Tanrı kutsal kilesi - Yalavağ İbrahim oğlu İshak, İshak oğlu "عیصو" Iysu, Iysu oğlu "Rum"u andırır. Bunlardan her bir boyun birçok oymakları vardır ki sayısını ancak Uu Tanrı bilir. Ben bunlardan kök ve ana boyları saydım; oymakları bıraktım. Yalnız herkesin bilmesi için gerekli olanı, Oğuz kollarını ve hayvanlarına vurulan belgelerini yazdım. Bundan başka her boyun bulunduğu yeri de bildirdim. Bizans -Rum- ülkesine en yakın olan boy "بجنگل Beçenek"dir; sonra "کفچاق" Kıfçak, "أغز" Ağz = Uğuz, "يماک" Yemek, "بشیرت Başgirt", "بسمیل Basımıl", "قاف" Kay, "ياباقو Yabaku", "تاتار" Tatar, "کیرکیز Kırkız = Kırgız" gelir. Kırgızlar Çin ülkesine yakındırlar. Bu boyların hepsi Rum ülkesi yanından doğuya doğru şöylece uzanır, gider: "چيگيل" Çigil = Çiyil, "توخی Toxı", "ياغا Yagma", "اغرراق Uğrak" [+], "چاروک Çaruk = çarık", "چومول" Çomul, "اوغور Uygur", "تنگوت Tangut", "خیتای Xıtay = Kitay". Kitay ülkesi "Çin"dir. Bundan sonra "توگاچ Tawgaç" gelir; orası "Maşin"dir. Bu boylar güney ile kuzay arasında bulunurlar. Bunların herbirini şu değrede birer birer gösterdim.

"Yalnız herkesin bilmesi için gerekli olanı Oğuz kollarını ve hayvanlarına vurulan belgelerini yazdım. Bundan başka her boyun bulunduğu yeri de bildirdim."

Türk kültür ve medeniyetinin en büyük hazinelerinden

Dîvânü Lugâti't-Türk

- **Türkçe - Arapça** sözlük.
- Araplara **Türkçe öğretmek** amacıyla yazıldı.
- Türk dilinin **en eski bilimsel çalışması**.
- Türkçenin **ilk sözlüğü ve dil bilgisi** kitabı.
- Yaklaşık **8 bin Türkçe** kelimenin Arapça karşılığı bulunuyor.
- **Döneminin yazı dilinin** dil bilgisi kurallarını ve söz varlığını ortaya koyuyor.
- **Türk toplum hayatının** her sahasına ait çeşitli bilgileri içeriyor.
- Eserde, devrinin **Türk dünyasını gösteren bir harita** yer alıyor.
- Eser, 1910'lu yıllarda rastlantı sonucu **Ali Emiri Efendi** tarafından İstanbul'da bir sahaftan alındı.
- Bilinen tek yazma nüshası **İstanbul'da Millet Kütüphanesinde** bulunuyor.

Kaşgarlı Mahmut
tarafından yazıldı.
(1072-1074)

KÂŞGARLI MAHMUD
DÎVÂNU LUGÂTİ'T-TÜRK

GİRİŞ – METİN – ÇEVİRİ – NOTLAR – DİZİN

Ahmet B. ERCİLASUN -- Ziyat AKKOYUNLU

Türk Dil Kurumu Yayınları

SARI LALELER

Küçürek Öykü

Ecrin Nisan DOYGUN

SARI LALELER

Beni bıraktığın yerdeyim. Fiziken değilse de ruhen. Aklım, kalbim ve tüm duygularımla o restoranda, o anda takılıyım. İnsanlar yürüyor, geçiyor; sayfalar birer birer atlanıyor, dedikodular fısıltılar hâlinde yayılıyor. Işıklar, mumlar sönüyor akşama doğru. Ama ben hep oradayım, beni bıraktığın yerdeyim.

Şimdi eskice bir vapurda oturuyorum. Etraf pek kalabalık değil. Saatlerce burada böylece oturabileceğimi düşünüyorum. Ellerimde sarı lalelerle dolu, şekli şemali kalmamış bir buket... Kimsenin beğenmeyeceği, beğenmemekte de haklı olabileceği bir buket var. Canlı sarı tonu yok artık lalelerde, o yorgun sarı kendini belli ediyor. Bana bunu ne anlamda verdiğini bilsem de öyle seviyorum ki... Sarı laleler umutsuz aşkımın simgesi... Simgelediğin reddediliş tekrar aklıma geliyor. Gerçi aklımdan çıkıyor mu ki? Ben hâlâ o akşamda, o restoranda, beni bıraktığın yerdeyim.

Vapur varıyor, yerdeki çantamı alıyorum. İçinde birkaç fotoğrafın, asla sana ulaşmayan mektuplarım, bir de utana sıkıla alıp çantama attığım cep mendilin ve kol düğmen var. Ezber adımlarla parka ilerliyorum. Seni ilk gördüğüm, sana aşık olduğum park. Çınar ağacının altındaki banka oturuyorum. Güz mevsimi, yapraklar kahverengi, hiç sevmiyorum. Ben canlı renkleri seviyorum: Parlak sarıyı, kırmızıyı seviyorum. Lalelerime bakıyorum, soluk sarı rengi bile gitmiş, sevmediğim o kahverengi tonuna bezenmiş.

Tüm anıları, çantayı, çiçekleri burada bırakıp ilerliyorum. Artık beni bıraktığın yerde değilim. Bir boşlukta kendimi bulmaya çalışıyorum. İçimde Tanrıya lanetler ediyorum. Kalbi dolu bir adama aşık ettiği için, aşkı yasak edip beni günahkâr ettiği için ve seni sevmeme izin vermediği için.

Hüseyin Cem İYİDOĞAN
Türk Dili ve Ed. Öğretmeni

Amacım, bu başlık altında bir makale yazmak değil. Kuşkusuz böyle bir yazı çok ciddi bir hazırlık ve çalışma disiplini gerektirir. Burada yapmaya çalıştığım, bu konunun bana düşündürdüklerini bazı örneklerle açıklamaya çalışmak ve buradan yola çıkarak yeni okumalara kapı aralamak.

Felsefe ve edebiyat, insanın kendi varoluşunu açığa vurduğu iki farklı ifade alanıdır. Onlar birbirinden farklı olsalar da birbiriyle benzeştikleri, kesiştikleri, birbirlerine karıştıkları noktalar da vardır. Felsefe ve edebiyat, insanî bütünlüğü yansıtır. Aralarında bir uyum olduğunu söylemek, bir karşıtlık olduğunu söylemekten daha uygundur.

İkisinin kesiştiği noktalardan biri dildir. Felsefedeki dil, gündelik dilden uzaklaşarak ortaya çıkar. Edebiyatın dili ise "güzelleştirilmiş" olsa da gündelik dildir. Gündelik dil olmasının anlamı; kendini günlük yaşantıda, yapıp etmeler alanında varoluşu kuran, anlatan ve anlamlandıran bir dil olmasıdır. Edebiyat ve felsefe arasındaki ilişki bu denklem üzerine kuruludur.

Edebiyat kendi yapısını kurarken, kendi temasını şekillendirirken çeşitli edebî sanatlardan, imgelerden, metaforlardan ve sembollerden yararlanır. Bunlar kavramsal içerikleri olan unsurlardır. Edebiyat, bu unsurlarla felsefeye yaklaşıyorsa aynı şekilde aynı unsurlarla felsefe de edebiyata yaklaşır. Felsefenin ifade biçimi olan nesir, edebiyatın içinden çıkmıştır. İlk felsefî metinlerin şiir formunda yazıldığı, şiirsel bir duyarlılıkla ortaya çıktığı görülür.

Felsefe ve edebiyat arasındaki bağa ilişkin yazar-düşünür dünyasından birçok örnek verilebilir: Kant, Hegel ve Shopenhauer sanatlar sıralamasında edebiyata üstün bir yer verir; Heidegger, Tolstoy'un İvan İlyiç'inden bahseder; Nietzsche, Dostoyevski'nin etkisinden coşkuyla söz eder; Proust, Bergson'a romanında sık sık yer verir; Albert Camus ve Sartre, roman ve tiyatro aracılığıyla görüşlerini dile getirir. Bu ve benzeri örnekler, felsefe ve edebiyatın birbirine duyduğu eğilimin açık ifadeleri olarak görülebilir.

Hatta çağdaş sanatın, özellikle romanın, önemli ölçüde felsefî tarzda, felsefî yaklaşımla ortaya çıktığını söylemek zor olmayacaktır. Bu bağlamda bizim edebiyatımızdan felsefe eğitimi almış iki önemli yazarı, *"Bilge Karasu ve İhsan Oktay Anar"*ı, anmamak olmaz.

Felsefenin edebiyata olan yatkınlığının en önemli nedeni, aslında bütün felsefe tarihi boyunca yanıtı aranan *"İnsan nedir?"* sorusunda yatmaktadır. Bütün olarak felsefî uğraş; insanın kendini tanıma çabası, evrendeki yerinin ne olduğunu öğrenme isteği ve yapıp etmelerine, yaşamına bir anlam verme uğraşıdır.

Edebiyat ve felsefenin odağı *"insan"* olduğuna göre *"Bir sanat yapıtına nasıl yaklaşılr?"* sorusuna epey kafa yormak gerekmektedir. Yalnız edebiyatla ve sanat felsefesiyle uğraşanlar, eleştirmenler için değil, düşünen herkes için önemli bir sorudur bu.

"Bu sanat yapıtı insan için ne ifade etmektedir?" Sanat yapıtı öznel bir yaşam ürünüdür, deyip işin içinden çıkanlar olduğu gibi *"Aslında sanatçı ne demek istiyor?"* diye düşünüp bu soruya tatmin edici yanıtlar bekleyenler de vardır.

Prof. Dr. İoanna Kuçuradi'ye göre bir edebî yapıtın doğru değerlendirmesi birkaç adımdan oluşur: İlki, yapıtı anlamaktır; ikincisi yapıtı kendi alanında bir yere oturtmak ve benzerleri arasındaki yerini belirlemektir. Üçüncü ve en önemli aşama ise yapıtın insan için, dünyamız için anlamının ne olduğunu göstermek; bu olanakların etik değerler bakımından anlamının ne olduğunu göstermektir. Bu adımın atılabilmesi için değerlerin, özellikle de etik değerlerin felsefî bilgisi gereklidir.

(Kuçuradi: Değer, Değerler ve Yazın)

İnsan ve insan hakları konusunda çalışan felsefeciler, insanla insan arasındaki uçurumun açıklığına dikkat çekerler. Bu uçurum nasıl oluşur?

İnsan kimi zaman gerekli söz, kimi zaman yaklaşacak insan bulamadığından, kimi zaman yaklaşıma denemelerinden bıkip usandığından, umudu tükendiğinden, kimi zaman da yanındaki insandan habersiz olduğundan kendi yalnızlığı içinde dönüp durmaktadır. Sıralanan bu konu ve izlekleri birçok eserde rahatlıkla görebiliriz. Örneğin Kafka'nın Açlık Şampiyonu, kabuğuna çekilmiş sipsivri bir insanın hikâyesi: Yiyecek bolluğu içinde açlık rekoru kırmaya çalışan bir kahraman... Neden? *"Kendine uygun gıda bulamadığından..."*

Asıl ortaya dökülen, insanın insana olan açlığıdır. Bu gerçeği görmek edebiyatçılara ve felsefecilere düşmez sadece. Gözleri olana görmek düşer.

Başucum

Denizde metcezir havada dönence
Yüreğimde sükutun sesi ipince
Ellerinden tutup gözlerine gelince
İnsanlar gülecek sen aşkı çözünce

Susarak misafir oldum gecene
Ay sütü koydum pencereye
Öptüm seni uykularda sevince
Hem uzaktan hem de gizlice

Haydar ŞAHİNBAY
Türk Dili ve Ed. Öğretmeni

Bu gece aşka geldim önce
Gittikçe derine indim gittikçe
Düşte seni gördüm bir düşte
Şiirler yazdım avuç içlerine

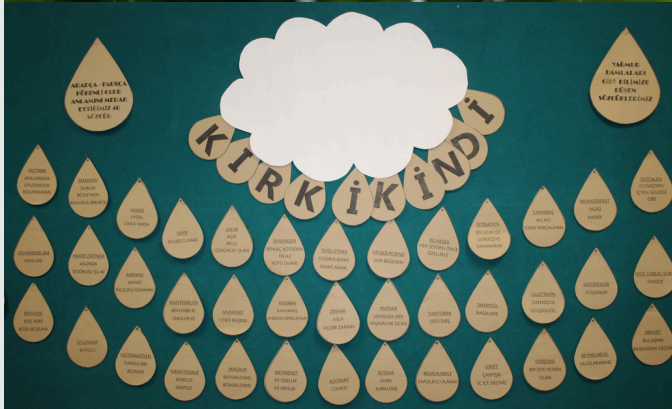
Gözlerinde dönen körpe bir hile
Çıyırtkan göğün zifiri düştü yere
Saçlarından bir kesik attım heceye
Titriyorsun, üşüyor musun söyle

Değdirme dedim gözlerini gözlerime
Altından kalkamam bu yaşta özlemine
Ne dedin ki o aşka gelen gözlerine
Resik resik bir yara ektin yüreğime

Kırpiğin kaşın yüzünde deste deste
Bana bağırdığın susuşun beste beste
Saçlarını rüzgara eş tutuyorsun aheste
Ahımın başucuna aşkı koydun işte

Rüzgâr esiyor başındaki incecik ipekte
Gözlerimi kamaştırıyorsun gözlerinle
Şimşekler çakarken usul usul yürekte
Irmaklar yeşerecek sen yağmuru bekle

"KIRK İKİNDİ YAĞMURLARI"NA DAİR

Ezgi KAPURTU
Türk Dili ve Ed. Öğretmeni

Bereket yüklü "Kırk İkinci Yağmurları"ndan Anadolu'nun nasibine düşen mana tanecikleriyle anlattık bunca zamandır meramımızı. Göklerden zihinlere, zihinlerden gönüllere, gönüllerden dillere...

Komşularımızdan öğrenirken Tanrı'ya yakınmayı, yalvarmayı; ırakları yakın, geçmiş an, onları biz, yabancıyı yâr ettik gel zaman git zaman. Ağırladık misafirlerimizi başımız üstünde. Sevdik, benimsedik onları; ancak yükledik de yüklerimizi onların omuzlarına. Ağlaştık hüznlerimizle, neşelendik kahkahalarımızla, daldık düşüncelere fikirlerimizle, söyledik, söyleştik...

Bir olduk, biz olduk; zenginleştirdik dilimizi el ele. Değer kattık, arttık, çoğaldık, yayıldık, kök saldık. Ola ola bir bulut olduk; yüklendik, yükseldik, indik bu topraklara. Bıkmadan, yılmadan, durmadan ve eksilmeden yağacağız günbegün.

“Ulusal hafıza; bir ulusun tarihine, kültürüne ve kimliğine dair paylaşılan anıların ve değerlerin kolektif bir birikimidir.”

HAFIZA ve ULUSAL KİMLİK

Metin SARI
Türk Dili ve Ed. Öğretmeni

Hafıza ve Dilin Ulusal Kimlik Çerçevesindeki Katkıları

Hafıza ve dil, ulusal kimliklerin oluşumunda ve sürekliliğinde en belirleyici unsurlardır. Bir ulusun hafızası, geçmişte yaşanan tarihsel olayların, yaşanmışlıkların, somut ve soyut kültürel öğelerin birikimleri sonucunda oluşup biçimlenirken dil de söz konusu bu hafızayı kuşaktan kuşağa aktaran varoluşsal bir araçtır.

Hafıza ve Ulusal Kimlik

Hafıza, bir toplumun geçmişini hatırlama ve yorumlama biçimidir. Ulusal hafıza, bir ulusun tarihine, kültürüne ve kimliğine dair paylaşılan anıların ve değerlerin kolektif bir birikimidir. Göçler gibi tarihsel olaylar, savaşlar gibi kazanılmış zaferler, kahramanlıklar, depremler gibi yaşanmış ortak trajediler, üzüntüler ulusal bir hafızanın oluşmasını ve biçimlenmesini sağlar. Söz konusu bu ulusal hafıza aracılığıyla da ortak bir ulusal kimlik inşası sağlanmış olur. Günümüz ulusal devletlerinin ortaya çıkışı ve berkitilmesi sürecinde ideolojik çerçeveyi oluşturan on dokuzuncu ve yirminci yüzyılın ulusçuluk hareketleri ile eşzamanlı bir biçimde

hafızanın toplumsal ve kültürel boyutlarını öne çıkaran araştırmaların, kuramsal açıklamaların ortaya çıkması rastlantısal değildir. Bu bağlamda tarihçi Ernest Renan, sosyal bilimler içerisinde sınıflanan günümüz bellek çalışmaları disiplinin kurucu babası olarak görülen toplum bilimci Maurice Halbwachs, bilişsel psikolojinin öncülerinden Frederic Bartlett, sanat ve kültür tarihçisi günümüz kültürel çalışmalar disiplininin kurucusu olarak görülen Aby Warburg gibi bilim insanlarının hafızanın toplumsal ve kültürel boyutuna dönük çalışmaları ilk akla gelenlerdir.

Hafıza ve Dilin Etkileşimi

Dil bir ulusun sadece iletişim aracı değil, aynı zamanda kültürel dışavurumudur. Dil bir ulusun değerlerini, düşüncelerini ve duygularını ifade etme aracıdır. Bu çerçevede bir ulusun dili, o ulusun kimliğinin en belirleyici parçasıdır ve dil sayesinde ulusal kimlik süreklilik kazanmış olur.

Hafıza ile dil arasındaki etkileşim ulusal kimliğin oluşumunu derinleştirir. Dil, hafızayı ifade etmenin ve paylaşmanın bir aracıdır. Ulusal hafıza, dil aracılığıyla ifade edilir, korunur ve kuşaklar arasında aktarılır. Dil hafızanın canlı tutulmasını sağlar. Yine dil bir toplum açısından önem taşıyan yaşanmışlıkların, deneyimlerin, kültürel, sanatsal ve yazınsal birikimlerin kuşaklar arasında aktarılmasına sağlayarak ulusal hafızanın kuşaktan kuşağa aktarılmasına aracılık eder.

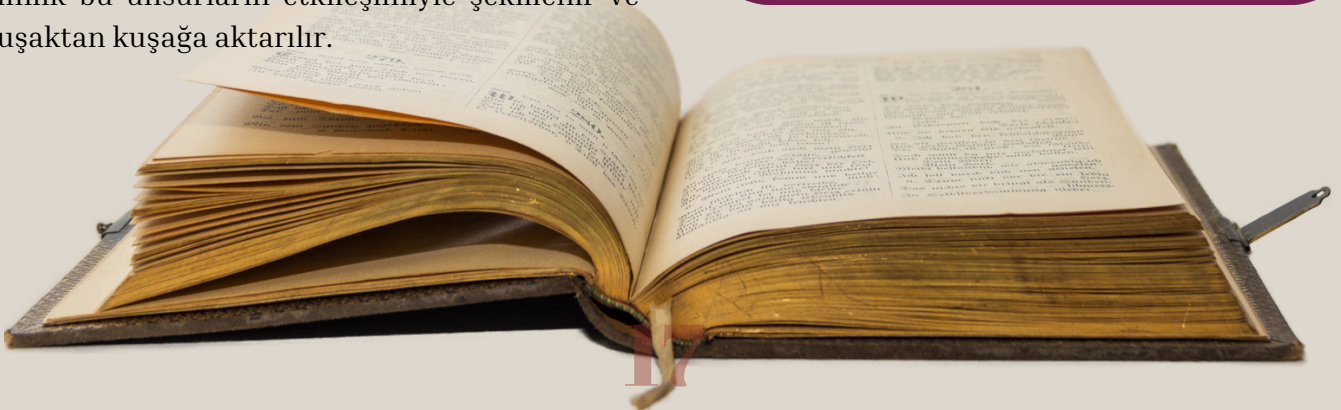
Dilin ve hafızanın etkileşimi, ulusal kimliğin sürekliliğini ve güçlenmesini sağlar. Toplumun dil aracılığıyla ilettiği destanlar, masallar, hikâyeler, şarkılar, şiirler ulusal hafızayı zenginleştirir ve ulusal kimlik bilincini güçlendirir.

Sonuç

Hafıza ve dil, ulusal kimlik oluşumunda merkezi bir role sahiptir. Bir ulusun hafızası, geçmişini hatırlama ve ifade etme biçimidir ve dil, bu hafızanın taşınmasını ve paylaşılmasını sağlar. Bir ulusun hafızası ve dili arasındaki etkileşim, ulusal kimliğin güçlenmesine ve sürekliliğine katkıda bulunur. Hafıza ve dil, bir ulusun millet olma bilincini koruyan, yeniden üreten ve sürekliliğini sağlayan temel unsurlardır. Milli kimlik bu unsurların etkileşimiyle şekillenir ve kuşaktan kuşağa aktarılır.

“Dil
bir ulusun sadece
iletişim aracı değil,
aynı zamanda
kültürel
dışavurumudur.”

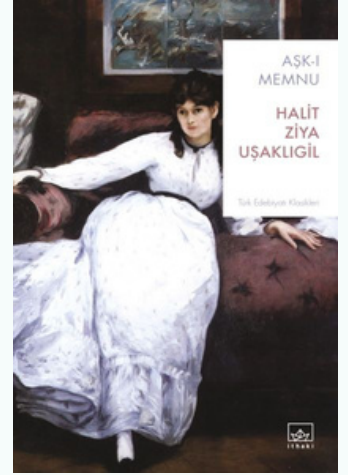
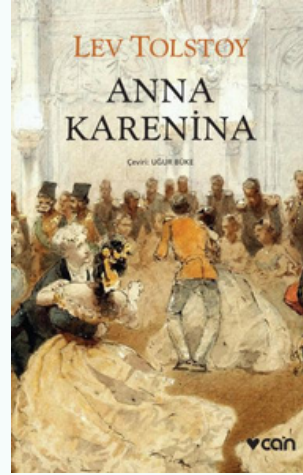
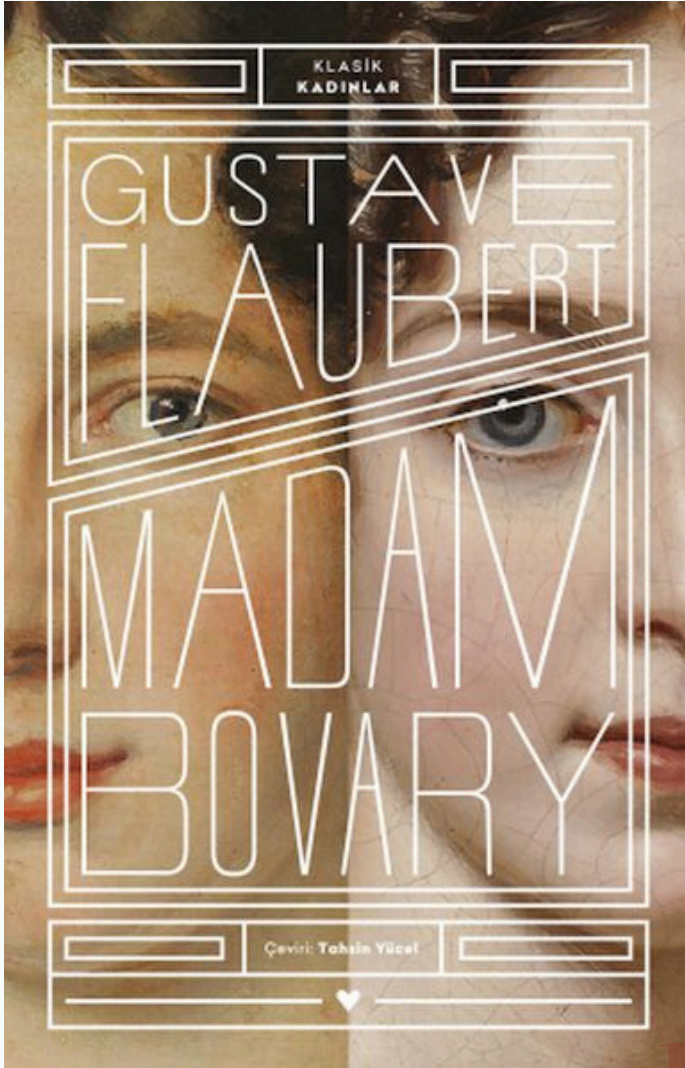
3 MEDENİYET KADIN ROMAN

Ebru Erdem ÇALAĞAN
Türk Dili ve Ed. Öğretmeni

"Madam Bovary"

"ANNA KARENINA"

"Aşk-ı Memnu"

Dünya roman tarihinin önemli eserlerinden olan "Madam Bovary", "Anna Karenina" ve "Aşk-ı Memnu" romanları 19. yüzyılın başlangıcında Fransa ortalarında, Rusya'da ve son olarak da yüzyılın sonunda dağılmak üzere olan Osmanlı'da yazılmıştır. Aydınlanma hareketinin toplumda yarattığı dönüşümlerin neticesinde kadının toplumsal yaşamdaki yeri sorgulanmaya başlamış, toplumda yeniden inşa edilmeye başlanan ahlâk anlayışının kurbanları kadınlar olmuştur. Farklı kültürel geleneklere, dinî inançlara sahip olan ülkelerde yazarlar kadın kahramanlarını eserlerinin sonunda intihara sürüklemiştir.

“Madam Bovary”

Roman, 1848 devrimi sonrası kurulan cumhuriyetin lağvedilerek inşa edilen Napolyon iktidarı yıllarında, Kuzey Fransa’nın Rouen kasabasında geçer. Sıradan bir köy doktorunun hayatına tesadüfen giren genç ve güzel Emma, dönemin burjuva yaşantısını roman ve dergilerden öğrenen, bu yaşamı hayal eden, arzulayan ve hatta bunu yaşamak için gözü kara davranabilen bir kadındır. Emma’nın bu eğilimi eserde şöyle tasvir edilmiştir:

“Denizi ancak fırtınaları için sever, yeşillikten ancak, harabeler arasına parça parça serpilmiş olursa hoşlanırdı. Ancak bir nevi şahsi kâr çıkarmasına hizmet edebilecek hâllere ehemmiyet verirdi. Yaradılış itibariyle sanatkâr değil, hissî bir kızdı olduğundan ve manzaralardan ziyade heyecanlar aradığından, kalbinin derhal coşmasına yardım edemeyecek her şeyi lüzumsuz bulurdu.” (Flaubert, 1941:42)

Roman, Ana Bovary’nin içe kapanık asosyal oğlunu doktor olmak için gönderdiği okulda arkadaşları tarafından alaya almasıyla başlar. Ana Bovary’nin tüm çabasına rağmen Charles Bovary ancak ikinci sınıf bir tıbbî derece elde edebilir ve halk sağlığı hizmetinde sağlık memuru olarak çalışmaya başlar. Ana Bovary, zengin ancak yaşlı dul Héloïse Dubuc ile oğlunu evlendirmeye razı eder. Sağlık memuru olan Charles evlendikten sonra köy doktoru(!) olarak Totes’e yerleşir. Bir gün Charles köye yakın bir çiftliğe davet edilir. Ev sahibi Mösyö Rouault, Charles’ı kırılan bacağının tedavisi için çağırmıştır. Mösyö Rouault, kızı Emma ile beraber yaşamaktadır. Emma, manastırda iyi eğitim almış, çiftliğe aykırı giyimli güzel bir genç kızdır. Çiftlik işlerinde babasına yardım etmektedir ancak popüler romanlarda okuduğu lüks ve romantizm dolu hayatlara özlem duymaktadır.

Emma, Charles’ın dikkatini cezbetmiş, dolayısıyla doktorun hastasını gerektiğinden çok daha sık bir şekilde ziyaret etmesini sağlamıştır. Charles’ın evli olması bu arzusunu engellemiş ve bir süre sonra ziyaretler son bulmuştur. Bir süre sonra Charles’ın karısı Héloïse ölür ve Rouault çiftliğine ziyaretler yeniden başlar. Doktor olarak bilinen Charles’ın saygınlığı ve okullu olması Emma’ya cazip gelir. Mösyö Rouault’ın rızasını alarak Charles ile Emma evlenirler. İlk andan itibaren Emma hayal ettiği evliliğin bu olmadığını anlar ve sorunlarla baş başa kalır. Charles, karısının bir ortam değişikliğine ihtiyacı olduğuna karar verir; işi ile evini çarşısı ve büyük bir pazarı olan Yonville’e taşır. Emma’nın kızı doğar; ancak anneliği sevemeyen Emma küçük Berthe ile ilgilenmez. Çocuğun bakımını dadiya bırakır.

Emma, genç hukuk öğrencisi, noter katibi Léon Dupuis'e aşık olur. İnandığı Hristiyanlığın öğretilerine göre özverili anne ve erdemli eş olma durumu Emma'nın Léon'dan uzak durmasını sağlar. Umdüğünü bulamayan Léon eğitimini Paris'te tamamlamak üzere kasabadan ayrılır. Emma mutsuzluk içinde sürekli hastalıklı bir haldeyken, Charles'a bir çalışanını getiren büyük çiftlik sahibi, şehirli Rodolphe Boulanger'in dikkatini çeker. Charles ile yaptığı sohbetten Rodolphe, Emma'nın hastalığına at binmenin faydalı olacağını söyler. Emma karşı çıksa da Charles'ın ısrarı üzerine çiftlikte atla gezinti yapılmasına karar verilir. Böylece Emma-Rodolphe aşkı başlar ve bu aşk dört yıl sürer. Katolik mezhebinin etkisinde olan Fransa'da, tüm Avrupa'da olduğu gibi 19. yüzyılda boşanmak yasaktır. Dolayısıyla Emma'nın Charles'tan boşanarak kurtulması mümkün değildir. Tek çare olarak Rodolphe'a, kaçmayı önerir. Rodolphe önce bu teklifi kabul eder fakat kurulu düzenini değiştirmeyi göze alamaz ve bir mektupla

ilişkiyi sonlandırır. Yeniden hastalanan Emma kendini tümüyle dine verir. Emma'nın mutlu olması için Charles onu şehirdeki operalara götürür. Emma bir gün operada eski sevgilisi Leon'la karşılaşır ve yeniden aşka meyleder. Emma piyano dersleri almayı öne sürerek şehre gitmenin vizesini alır ancak tüm zamanını aşkına ayırır. Emma bu aşklara yönelirken lüks tüketim için yaptığı harcamaları kocasından gizlemek için kasabadaki tefecinin eline düşer. Üstelik bu tefeci Emma'nın aşklarını da bilmektedir. Emma sürekli senet imzalar. İcraya dönüşen senetleri durdurmak için son çare olarak, en büyük aşkı Rodolphe'un kapısına gider. Emma, her şeyini feda edeceğini düşündüğü Rodolphe'tan istediği desteği alamadığı için büyük bir umutsuzluğa kapılır.

Emma'ya göre içine düştüğü girdaptan kurtulmanın tek yolu kalmıştır: İntihar! Eczanenin rafında gözüne kestirdiği kavanozunun içindeki arseniği avuçlayarak

LEV TOLSTOY

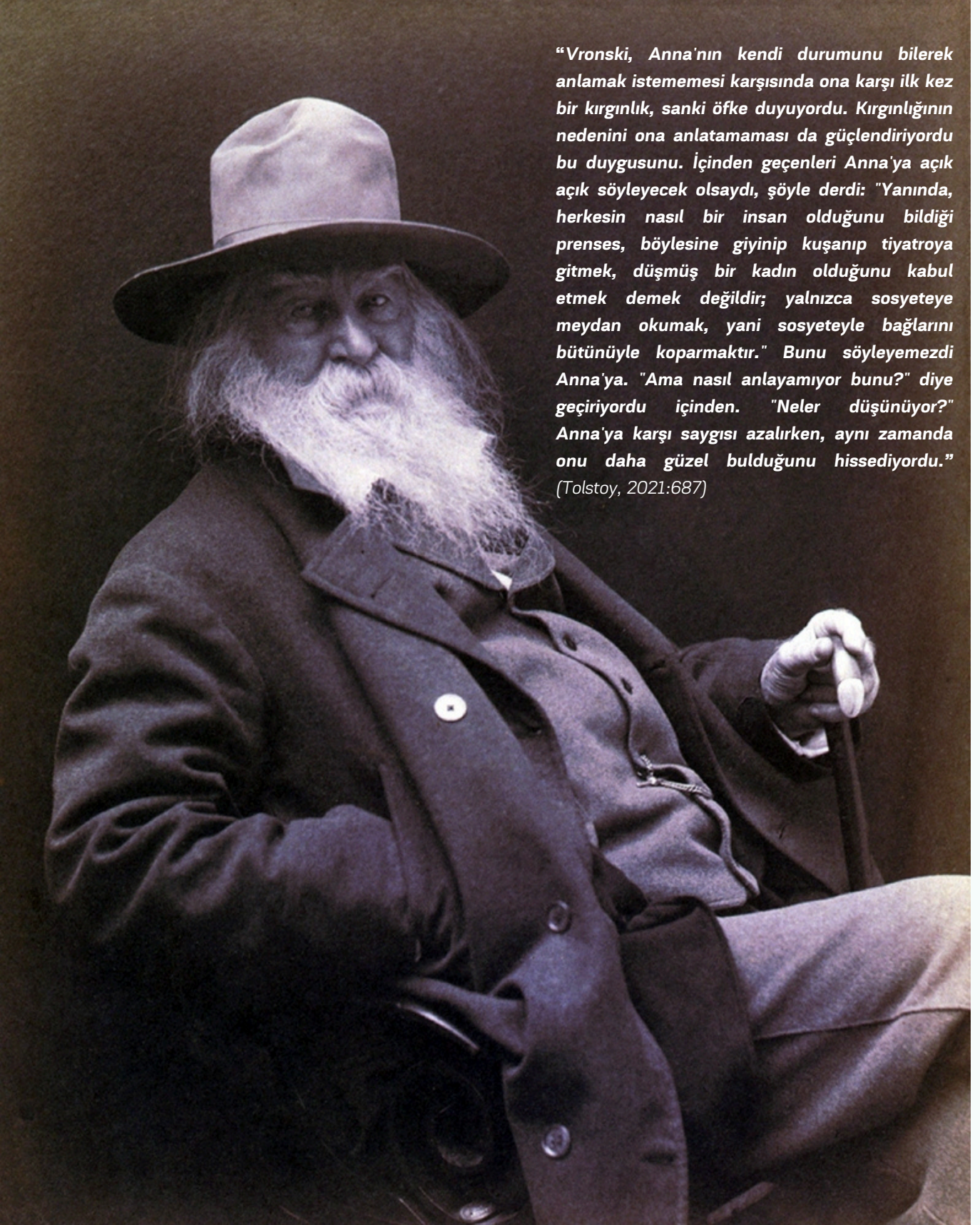

"ANNA KARENINA"

Baş karakter Anna Arkadyaviç, Rus aristokrasisine mensup, şık ve güzel bir kadındır. Yüksek bir devlet memuru olan Aleksey Aleksandroviç Karenin, Anna'nın kocasıdır. Yaşça Anna'dan hayli büyük biridir ancak Çarlık sarayının önemli bir bürokrat ailesinden gelen güvenilir, saygın bir kişidir. Anna'nın taşralı bir soylu olması, şehrili bir soylu olmaması nedeniyle aristokratların oluşturduğu Petersburg sosyetesine kabulü ancak sarayın önde gelen bürokrati Aleksey Aleksandroviç Karenin'le evlenmesi sonucu mümkün olur. Evli, çocuklu olan Anna Karenina sosyetenin en etkileyici kadını olarak ün salar.

Anna Karenina, bir gün eşini aldattığı ortaya çıkan ağabeyi Prens Stepan Arkadyaviç'in (Stiva) Moskova'daki evine, karı-kocayı barıştırmak üzere gider ve orada Vronski adlı genç bir kont ile tanışır. Vronski, Stiva'nın eşi Darya Aleksandrovna (Doli)'nın kız kardeşi Prenses Yekaterina Aleksandrovna Şçerbatski (Kiti)'ye kur yapan bir gençtir. Kiti, kendisine evlenme teklif eden Konstantin Dmitriyeviç Levin adlı bir başka genci, Vronski nedeniyle reddetmiştir. Levin ve Vronski arasında kararsız kalan Kiti; sade bir çiftçi olan Levin yerine, parlak bir geleceği olan Vronski ile evlenmesini uygun bulan annesinin etkisiyle Levin'in teklifini geri çevirir. Levin, köyüne dönüp Kiti'yi unutmaya çalışır. Ne var ki Vronski, Anna ile tanıştıktan sonra Kiti'ye olan ilgisini kaybeder.

Anna kendisi ile birlikte Moskova'dan Petersburg'a dönen ve aşkını ilan eden Vronski'ye kayıtsız kalamaz. Dedikodulara aldırmadan genç kont ile aşk yaşar ve bu ilişkisinden hamile kahr. Petersburg'da katıldığı bir engelli at yarışından hemen önce bu haberi alan Vronski yarışta atının tökezlemesi sonucu feci biçimde düşer. Yarışı kocasının uzaktan gözlemi altında izlemekte olan Anna, sevdiği adamın öldüğünü düşünür ve yarışmadan sonra heyecanla kocasına Vronski ile yaşadığı aşkı itiraf eder. Aleksey Aleksandroviç, bu itirafa rağmen itibarının sarsılmaması için boşanmayı reddeder ve Anna'dan bu ilişkiye son vermesini ister. Anna her şeye rağmen ilişkisine devam edince, boşanma kararı alan Aleksey Aleksandroviç, karısının çocuk doğurduğu ve ölmek üzere olduğu haberi üzerine onunla barışır; hem onu hem Vronski'yi affeder. Anna kocasından ayrılıp bu evlilikten olma oğlunu ona bırakmaya, Vronski'den olma kızını yanına almaya; Vronski ise ordudan ayrılmaya karar verir. İki sevgili İtalya'ya kaçıp bir süre gözlerden uzakta yaşar. Oğlunun özlemi ile Avrupa'dan dönen Anna ise Rusya'da toplumdan dışlanır; gittikçe huysuz, kıskanç bir kadına dönüşür ve Vronski ile arası bozulur.

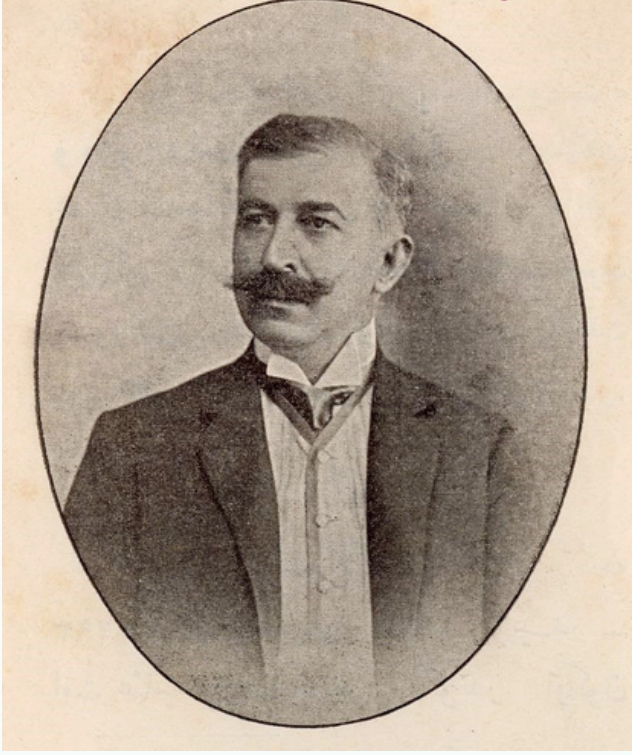

"Vronski, Anna'nın kendi durumunu bilerek anlamak istememesi karşısında ona karşı ilk kez bir kırgınlık, sanki öfke duyuyordu. Kırgınlığının nedenini ona anlatamaması da güçlendiriyordu bu duygusunu. İçinden geçenleri Anna'ya açık söyleyecek olsaydı, şöyle derdi: "Yanında, herkesin nasıl bir insan olduğunu bildiği prenses, böylesine giyinip kuşanıp tiyatroya gitmek, düşmüş bir kadın olduğunu kabul etmek demek değildir; yalnızca sosyete meydan okumak, yani sosyeteyle bağlarını bütünüyle koparmaktır." Bunu söyleyemezdi Anna'ya. "Ama nasıl anlayamıyor bunu?" diye geçiriyordu içinden. "Neler düşünüyor?" Anna'ya karşı saygısı azalırken, aynı zamanda onu daha güzel bulduğunu hissediyordu." (Tolstoy, 2021:687)

Gittikçe içedönük bir kişi olan, Vronski'nin artık kendisini sevmediği düşüncesiyle bunalıma giren Anna, yaptıklarından büyük bir pişmanlık duyar ve intihar eder.

“Aşk-ı Memnu”

Halit Ziya UŞAKLIĞIL

"Melih Bey Takımı" diye adlandırılan bir aileden gelen Firdevs Hanım, gelin gittiği yalıya düğün hediyesi olarak aileye ismini verir. Damadın ismi belirsizleşmiş, Melih Bey, Firdevs Hanım'ın kocası olarak anılır olur. Firdevs Hanım'ın çok genç yaşta kendisinden yaşça büyük Melih Bey'le yaptığı evlilikten Peyker ve Bihter adlı iki kızı olmuştur. İsmi silikleşen Melih Bey, eşi Firdevs Hanım'a yazılmış aşk mektuplarını okuduktan sonra kalp krizi geçirerek ölür. Kızları, Firdevs Hanım'ı pek sevmez. Firdevs Hanım da kızlarını seviyor denilemez; ancak iki tarafın da birbirlerine ihtiyaçları olduğu aşikârdır. Firdevs Hanım'a göre kızları, onun gençliğini çalmıştır. Kızlar açısından ise anneleri babalarına ihanet ederek babalarının ölümüne neden olmuş, öte yandan toplumda yarattığı hercai kişiliği nedeniyle kendilerinin de imajına zarar vermektedir.

Firdevs Hanım'ın kızları zamanla büyür ve Peyker evlenir. Firdevs Hanım ve kızları güzel görünmeye çok önem verirler, çok zarif giyinirler.

Firdevs Hanım, dönemin zenginlerinden Adnan Bey ile evlenmek istemektedir. Ama Adnan Bey Bihter'le evlenmek ister. Firdevs Hanım bu evliliğe başta karşı çıkar; ancak daha sonra kabul etmek zorunda kalır. Adnan Bey'in eşi, oğlu Bülent'in doğumundan hemen sonra hayatını kaybetmiştir. Adnan Bey kızı Nihal, oğlu Bülent, çocukların dadısı Fransız asıllı Matmazel de Courton'la birlikte İstanbul'da Boğaz'da görkemli bir yalıda yaşamaktadır. Yalının müstemilatında ise Süleyman Efendi, eşi Şakire Hanım, kızları Cemile ve Habeşistanlı Beşir yaşamaktadır.

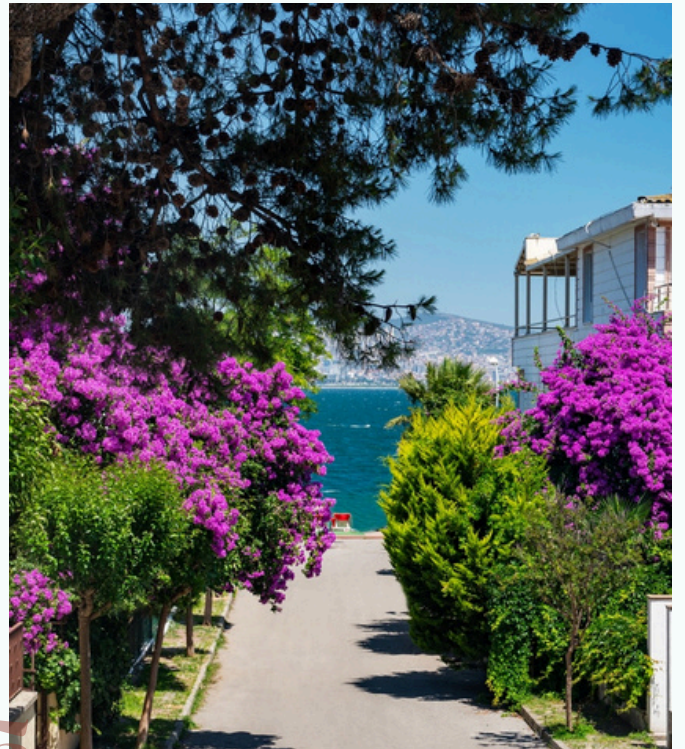

Kendisinden hayli yaşlı olan Adnan Bey ile evlenen Bihter, annesi gibi evliliği sayesinde şöhret, mevki ve para kazanmıştır; ancak mutlu değildir. Bir gezinti sırasında arada bir yalıda kalan Adnan Bey'in yeğeni Behlül'ün, evli ve çocuklu kardeşi Peyker'e kur yapması Bihter'in dikkatini çekmiştir. İkinci yılın sonunda evliliği ile ilgili Bihter'de hayal kırıklığı söz konusudur. Çünkü Adnan Bey ile aralarındaki yaş farkı büyüktür ve Bihter ona âşık olmadığını hissetmektedir. Peyker'in, kocasına duyduğu sadakat duygusu, Bihter için anlamlı değildir. Bihter ilk etapta tereddüt yaşasa da Firdevs Hanım'ın kızı olmanın tam da burada işe yaradığını düşünerek kendi eyleminin, Behlül'e meyledişinin gerekçesini kafasında çözmüştür:

“Kendi kendisine, içinden, annesine benzememek için yemin ederken aklına başka bir şey geliyordu. Tâ küçüklüklerinden beri Peyker'e, babasına benzer, Bihter için annesine çekmiş derlerdi. Mademki bunu söylemekte herkes müttefikti, demek hakikatte o annesine benziyordu. Bu müşabehetten korkardı. Kalbinde bir şey vardı ki, bu cismanî müşabehetin hayatlarını da benzeteceğini zannettirir ve onu titretirdi.”

Bihter gece herkes uyuduktan sonra Behlül'ün odasına gider. Bu gece buluşmaları süreklilik kazanınca tehlikeleri azaltmak için yalı halkını azaltmakta bulur çareyi. Adnan Bey'le evliliğinin güvenli liman olarak kalması gerektiğini düşünmektedir. Böylece Adnan Bey'in koruyucuları olan Süleyman Efendi ve ailesi, sonra Matmazel gönderilir.

Bülent yatılı okula gider. Tüm bu önlemlere rağmen kader Bihter'in istediği gibi gitmemekte ısrarlıdır. Çünkü Firdevs Hanım fazla rutubetli olan yalısının dizlerindeki romatizmalara iyi gelmediğini bahane ederek Adnan Bey'in yalısına yerleşmeye karar verir. Yalıya yerleşen Firdevs Hanım, Bihter'le Behlül arasındaki ilişkiyi anlar. Bihter'in evliliğini kıskanmış olsa da bu evliliğin sürmesini kendi geleceği için daha faydalı bulduğu için bir çare üretmek zorundadır. En uygun çarenin Behlül'ün evlenmesi olduğuna karar verdikten sonra Adnan Bey'in zihnine işlemek için olur olmaz her anda konuyu Behlül ile Nihal'in evlenmesine getirir. Yalıda Nihal ile Behlül'ün evliliği ciddiyete doğru yol alınca, Bihter annesini tehditle bu planından vaz geçirmeye çalışır. Çünkü Bihter için bu evliliğin içinde çekilir tek şey, yaşadığı aşk-ı memnudur. Bir gün Nihal baygınlık geçirince Adnan Bey kızıyla tek başına ilgilenmek isterken Beşir, Bihter ve Behlül'ün aşkını tüm açıklığıyla Adnan Bey'e anlatır. Bihter her şeyin çözüldüğünü anlar. Hayatı boyunca kaçtığı annesi Firdevs Hanım bundan sonra kendisinde yaşayacaktır. Buna katlanmasının mümkün olmadığına karar verir. Adnan Bey'in odasına çıkar, çekmecesinde bulunan tabanca ile intihar eder.

3 MEDENİYET KADIN ROMAN

Eserlerin temel ortak noktası, ana kahramanlarının intihara sürüklenmiş olmaları gibi görünse de aslında bu tespit yetersiz kalmıştır. Üç yazarın yaşam süresini göz önüne aldığımızda 19. yüzyılın sadece içinde yaşamakla kalmaz, her yazar kendi ülkesinde oluşan siyasi, dini, askeri, sosyal sonuçların da tanıklığını yaparlar. Ele aldığımız üç roman da genel olarak gerçekçi roman kategorisinde değerlendirilmektedir. Söz konusu romanlara dair değerlendirmeler incelendiğinde ağırlıklı görüş, olayların dramatize edilerek kaleme alındığı hususudur. Bu kanaatin istikameti doğrudur. Bu çerçeveden hareketle her yaratıcı, yarattığı kahramana kendinden bir şeyler kattığı gerçeğinden hareketledir.

Gerçek dünyadaki bütün oluş ve hareketler, zamandan bağımsız olmadığı gibi, kurmaca dünyadaki bütün durum ve hareketler de bir zaman dilimi içinde gerçekleşir ve her olay veya şahıs, ait olduğu zamanın izlerini taşır. Dolayısıyla, yazarı yaşadığı zaman ve mekânlar-

dan bağımsız bir şahsiyet gibi düşünmek, bu büyük insanlara haksızlık olacaktır. Her yazar kendi yaşadığı ülkenin içinden geçtiği süreci eserinde yansıtmaya çalışmıştır.

19. yüzyılda dönemin üç büyük ülkesi de kaotik dönemini yaşamaktadır. İmparatorluklar dağılıp ulus devletler kurulurken söz konusu üç ülkede de benzer yönetimler iş başındadır. Kapitalizmin inşası sürecinde gelişen liberal burjuva aydınlanmacı yaşam gelişirken, her üç ülke de sürekli savaş hali durumundadır. Kapitalist üretim biçimi, doğal kaynaklara ulaşımı zorunlu kıldığı için, sanayileşmenin geliştiği ülkeler hızla, geri kalmış ülkeleri işgal etmek için birbiriyle yarış halindedir. Dönemin en büyük topraklarına sahip olan Osmanlı ve Rusya, sanayileşmede İngiltere ve Fransa'nın çok gerisindedir. Dolayısıyla Osmanlı ve Rusya sanayileşen ülkelerin savaş alanları olduğu için bu iki ülke sürekli savaş durumundadır. Bu başlık altında söz konusu üç eserin yazarlarının ve ülkelerinin benzerliklerini açığa çıkarırken, kahramanların intihara sürüklenmelerinin patolojik bir durum mu yoksa toplumun yaşadığı sosyopolitik durumun yansıması mı olduğu sorularına cevap aramak gerekir.

Romanları sadece melankolik bir fantezi olarak düşünmenin yazarlara haksızlık olacağı kanaati oluşmaktadır. Öncelikle yazarlarımız; içinde yaşadıkları toplum gerçekliğinden uzak, çürümüşlüğü konu alan kurgularının kendilerini de kapsadığını belli ederler. İlk kurgunun yaratıcısı Falubert, savcıya "Madam Bovary benim!" derken aslında kendi gerçekliğini ifade ettiğini anlarız. Çünkü içinde yaşadığı çürümüşlüğe sadakat göstermek istemez. Büyük toprak sahibi aristokrat Tolstoy da, Osmanlı sarayının bir memuru olan Halit Ziya da aynı tavrı gösterir.

Fransız filozof Jean Paul Sartre: *"Sanatçı daha zengin, daha çeşitli tutkular taşıdığı için değil, belki de yaratılan temaya kaynaklık etmiş olan bu tutkular, nota biçimini alırken, bir öz değişimine ve bir bozulmaya uğradıkları için böyledir. Bir acı çılgılığı, kendisini doğuran acının belirtisidir. Ama acılı bir şarkı hem acının kendisidir, hem de acıdan başka bir şey."* derken tam da yazarlarımızın kurgularını tarif etmektedir. Yine Fransız yazar Georges Bataille, bir eserine şu vurguyu yapar: *"Edebiyatçı/Sanatçı aslında bir çilekeştir, fakat ters yönde işleyen bu çile, insanı bütün nimetlerden el çekmeye değil, tam tersine bütün yasakları, özellikle de büyük iki yasağı, yani şehvet ve ölümü aşmaya götürür."* der.

Dolayısıyla yazarlarımız elbette ki yaratıcılıkları ile bir kurgu yaratmaktadırlar; ancak bu kurguyu onların sıkıştıkları kalıbı kırmanın mücadelesi olarak görmeliyiz. Özellikle Tolstoy'un sahip olduğu tüm servetini yoksullukla mücadeleye adanması, eğitime ulaşma olanağı olmayan köylü çocuklar için okul açmış olması bu mücadeleyi göstermektedir.

19.yüzyılın üç büyük medeniyetinin en önde gelen üç büyük romancısının realizm akımının etkisinde kaleme aldıkları üç büyük romanın başkahramanı olan kadınların eserin sonunda intiharı seçmesinin arka planında bir yazar tavrı olduğu göze çarpmaktadır. Yazarlar içinde yaşadıkları siyasi ortamın yansımalarını kahramanları üzerinde göstermişler; tavırlarının meşruiyetini kahramanları üzerinden sunmuşlardır.

Emma'yı da, Anna'yı da, Bihter'i de; arsenik içerek, tren raylarına atlayarak, silahla kendini vurarak intihara sürükleyen zeminin arka planında kadına biçilen rol, kısıtılmışlık, çaresizlik duyguları bulunmaktadır. Bu duygular, toplumsal dayatmanın sonucudur. Bu dayatmayı eserlerin yaratıcıları yazarlar da hissetmektedir. Yazarların başkahramanları olan kadınlar ihanetlerine binaen toplumsal dışlanmışlığa ve yargılanmaya maruz kalacaklarının bilincine sahip kişilerdir. Bu tercihlerini ruhi bir bunalıma ya da ahlaksızlığa bağlamak kolaycı olacak; her şeyden önce doğru bir yöntem olmayacaktır. Emma, küçük yaşta öksüz kalmış, babası tarafından büyütülmüş ve geleneksel reflekslerle evliliğe yönlendirilmiştir. Kitaplarda okuduğu, filmlerde seyrettiği o masalımsı hayat hiç de onun yaşadığına benzemez. Anna'nın da annesini görmeyiz eserde. Halası tarafından büyütülür ve aşksız ama prestijli bir evliliğe sürüklenir. Bihter, en başından beri annesi gibi olmamanın peşindedir. Kahramanlar, toplumsal statünün peşinden sürüklenirler. Coğrafyalar, kültürler, dinler farklı olsa da kadına biçilen rol büyük benzerlikler göstermektedir. Eserleri incelerken disiplinler arası ilişki isabetli tahlilde büyük önem taşımaktadır. Bugüne değin bu eserlere dair incelemelerde sadece psikolojik alt zemine vurgu yapılması, bu psikolojiyi hazırlayan koşullara değinilmemesi eseri ve yazarın ulaşmak istediği noktayı tahlilde isabetli olmayacaktır.

BENCİLİN KEDİSİ

Öykü

Naz KÜÇÜKGÜLER

Sonbahar akşamlarının melankolik esintisi eşliğinde bir lokantada oturuyorlardı. Adam bir çeşit sütlü tatlı söylemişti. Yanlarında da siyah bir kedi dolaşıyordu. Adam konuşarak aralarındaki sıkıntılı sessizliği bozdu:

-Bir şey istemediğine emin misin? Maaşı daha yeni aldım, hesap benden.

Kadın:

-Kalsın, zaten yemiştin.

-Neden ki? Ben tok olsam da yerdim, bedava sonuçta. Sizin gibileri de bir anlayamadım gitti. Görgüsüzlük bence. Sonra neden kimsem yok, diye cıvırsın Coşkun.

-Ne? Görgüsüz olduğumu nereden çıkarttın? Hem ne alakası var sosyal hayatımla?

Kedi miyavladı, kadın sustu. Bu saçma sohbeti daha da devam ettirmek istememişti. Adam kendi kendine diğer insanların aksine ne kadar zeki ve fırsatçı olduğunu düşündü.

Ama sonradan içini anlamlandıramadığı bir kasvet kapladı. Yanındaki camdan dışarı baktı, sonbaharın bütün o sararmış, kahverengi renklerinin üzerine çullandığını hissetti. Keyfi kaçtı, belki de başından beri yoktu zaten. Tatlısını yarım bırakmak suretiyle yeniden konuştu:

-Gel, parka gidelim.

Sararmış yaprakların üzerinde, kedi de peşlerine düştü...

Yarı yolda peşlerindeki kediye fark eden kadın kendi kendine bir şeyler mırıldanarak çantasındaki, muhtemelen öğlenden kalma, sandviçten bir parça koparıp attı.

İçindeki peynirden hoşlanmamış olacak, kedi sandviçi burnuyla biraz didikleyip yememe kararı aldı. Kadın gülümsedi:

-Benim de bir kedim vardı, aynı bu renk, Zeytin'di ismi. Geçen yaz kaybettik ne yazık ki!

-Benim de var, hiç sevmem ama, nankör hayvanlar. Bak, attığına bile burun kıvırdı.

-Aaa, sevmiyorsan niye besliyorsun canım? Yazık hayvana.

-E, beslemesek ayıp. Beş yıldır benimle. Niye yazık olsun hem, yediği önünde, yemediği arkasında. Sana vereyim istersen.

-Beş yılda alışmıştır o sana, ben napayım bu saatten sonra. Sen o kediye sahiplenmeden

önce düşünecektin. Ne garip adamsın. Adam sustu, kedi miyavladı. Adamın morali tekrar bozuldu. Lafı değiştirmeye çalıştı.

-Yapraklara bak, hep ezilmişler.

Kadın, bu gereksiz lafa bir anlam veremedi.

-Evet.

Parka vardılar. Küçük bir parktı ve bütün banklar nedense birbirlerine fazla yakındı. Oturdular ve adam yürüyüş sırasında söylediği sözünü devam ettirdi:

-Bazıları ıslanıp büzüşmüş hatta. Ne saçma iş! Tüm yıl capcanlı, yemyeşil; hatta meyve verenleri var. Yılın sonunda ağaçlar da yapraklar da perişan hâldeler. Emeklerinin bir karşılığı yok.

Yanlarındaki banktan altmışlı yaşlarda bir hanımefendi bu sohbeti duymuş olacak, kendi fikrini ekledi:

-Niye ki? Bence bu, onlar için harika bir son.

Adam, hanımefendinin sözlerine bir anlam veremedi:

-Niyeymiş canım?

-Güzel bir hayat yaşayıp sakince ve yavaş yavaş ölüyorlar, tıpkı bizim gibi. Onlardan sonra da yeni yapraklar açar, bu olay hep tekerrür eder. Hiçbir son mükemmel veya kötü değildir delikanlı. Biz de yaşayıp gidiyoruz, tıpkı bu yapraklar gibi.

-Ne anlamsız! Bana ne benden sonra gelenlerden? Böyle hayat mı geçer?

-Şimdi böyle diyorsun ama yaşlandıkça anlarsın sen de. Daha genceciksın, bu kadar karamsar olma.

Kedi miyavladı. Adam hâlâ hanımefendinin bu sözlerine bir anlam veremiyordu:

-Karamsar olan sizsiniz bence. Hayatı bu kadar basit görmeyin.

O sıkıntılı his tekrardan içini kapladı. Yerdeki yapraklardan da, şu ağaçtan da, yandaki kadından ve yaşlı kadından da nefret etti. Yapraklar gibi sarardığını hissetti.

-Ben gidiyorum. İşim vardı hem, görüşürüz.

-Görüşürüz, kendine iyi bak.

Adam hışımla yerinden kalktı. Kedi de peşinden gelirken "Kendine iyi bak!" sözünün

saçmalığını düşündü. Hava kararırken sanki yavaş yavaş o da karardı. Kedi miyavlayadursun, o iskelede kadar geldi. Hiç düşünmeden gemiye atladı, kedi iskelede kaldı. İskeleden uzaklaşmadan önce son bir kez simitçinin sesini duydu.

Gözleri denize daldı ve iğrenç his geri geldi. "Bu neden sürekli oluyor?" diye düşündü. Hep düşünmüştü, ama cevabı hiç bulamadı. İnsanların ona taktığı bütün etiketler, isimler, hiçbirisi ona cazip gelmedi. Herkes yanılttı. Ne o ne başkası sorununu çözebiliyordu. Hiçbir ses gelmedi, dalgalar hızlandı.

Hayır, onun sorunu falan yoktu. Herkes yanılttı, herkes... O görgüsüz falan değildi. O kadar tatlı ısmarlamayı teklif etmişti! Karamsar da değildi, böyle vapura binip manzaranın tadını çıkaracak kadar hayat doluydu. O kedisi, o nankör kedisi... Yıllarca besleyip suyunu eksik etmedi. Karşılığında ise hiçbir şey almadı.

Hızlanan köpüklü dalgaların sesi ve dalgaların kendileri ona kollarını açar gibi baktılar. Tıpkı onun gibi olan eski bir dostunu anımsadı, yıllar önce vefat eden annesini andı. Gözlerini kapattı, dalgalar onu kucakladı. Gün batarken o da battı. Kedi miyavlamadı, miyavlasa bile duyamazdı.

Gözlerini açtığında o ölü, çöp diye gördüğü yaprakların arasındaydı. Karşısındaki kel kalmış ağaca baktı, bir de kendine baktı. Artık o da sararmıştı. Yapraklardan bir farkı yoktu. Kedi geldi, miyavlamadan geçip gitti. Adam sinirlendi:

-Hiçbiriniz, hiçbiriniz sorunumu çözemediniz. Siz sadece bana kendinizce lakaplar taktınız.

Adam yerde yığılmış vaziyette bunları söylerken kedi bir kez daha ona baktı:

-Söyle, Coşkun. Hangisini arzularsın, cevap mı yoksa yansıman mı?

Ertesi gün lokantaya gittiğinde karşımda kedim vardı, parkta gidip dökülen yaprakları izlediğimde yanımda kedim vardı ve vapura bindiğimde ise sadece ben vardım.

OKULUMUZ YAZARLARINDAN

Mehmet SOLMAZ

Yağmur Mina Alkaya
Sadullah Ergin Özasan

Öncelikle şunu belirtmek isterim ki sizin gibi çocuklar ve gençler için kitap yazan bir öğretmenin okulumuzda olması büyük bir şans. İlk sorum şu: Çocuklar ve gençler için yazmaya ne zaman başladınız?

Öğretmenliğe İstanbul Fatih'te bulunan Yedikule İlköğretim Okulunda 1998 yılında başladım. Bir yıllık görevden sonra Beyoğlu ilçesine, ardından Şişli Kurtuluş İlköğretim Okuluna geçtim. Şişli'de görev yaptığım yıllarda (2002-2006) Türkçe dersine ilgili ve bu derste oldukça başarılı öğrencilerim vardı. Ancak ortada küçük bir sorunumuz vardı: yazmak. Yazma çalışmalarında öğrencilerimi yönlendirmekte zorlandığımı söyleyebilirim.

Bu sorun üzerine çok düşündüm ve araştırmalar yaptım. Ne yazabilirim? Nasıl yazabilirim, yazdırabilirim? Araştırmalarım neticesinde planlı yazmanın ne kadar önemli olduğunu fark ettim. Hani derler ya, "En kötü plan, plansızlıktan iyidir." diye. Bu bağlamda dersine girdiğim öğrencilerime yazı planları verdim ve onlardan bu plan doğrultusunda yazmalarını istedim. Sonuçlar harikaydı. Öğrencilerimin hemen hepsi severek ve isteyerek yazıyor, ortaya harika eserler çıkarıyorlardı. Bunun üzerine 2005 yılında **Uygulamalı Kompozisyon** adlı bir kitap yazdım. İlk eserim planlı yazma üzerineydi. Hatta dersine girdiğim bir öğrencim avukat olmuş ve yıllar sonra bana sosyal medya

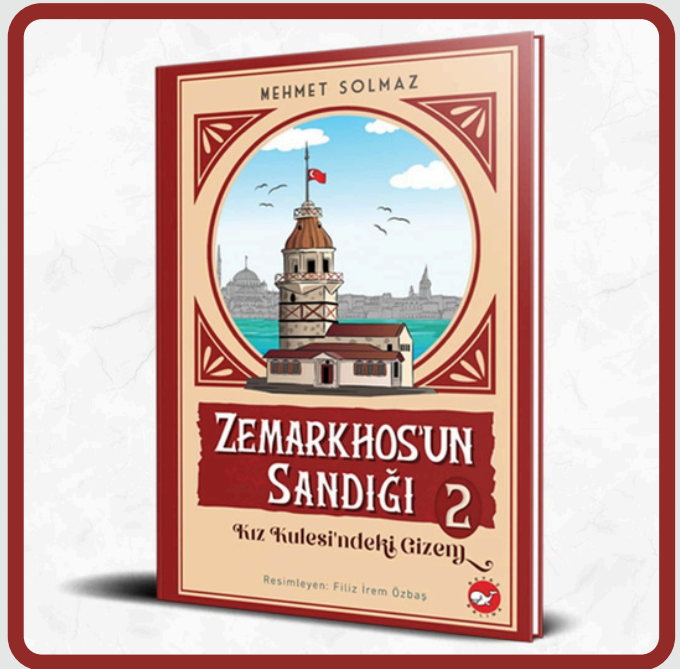
dan bir mesaj göndermişti. Mesajında "Öğretmenim, sizin yazı planlarınız sayesinde yazmayı çok sevdim. O gün bugündür yazıyorum ve avukat oldum. Şimdi adalet için yazıyorum." diyordu. Bu mesaj, öğretmenlik yaşamımda aldığım en güzel mesajlardan biridir.

Yazma eğitimi üzerine yazdığınız kitaplarınız yanında bir de hikâye kitaplarınız var. Hikâyelerinizdeki karakterleri nasıl oluşturunuz?

Güzel bir soru. Hikâyelerime karakter bulmakta zorlanmıyorum diyebilirim. Çünkü ben bir öğretmenim. Yirmi yılın üzerinde öğretmenlik yaşantım var ve bu yaşantım boyunca binlerce öğrenci tanıdım. Öğrencilerimin hemen hepsi aslında benim için birer hikâye karakteri. Her biri farklı kültürden geliyor; kişilik özellikleri, kendi hikâyeleri bir yazar için bulunmaz bir hazine. Biliyorsunuz ki edebiyatın konusu insandır. Yazar bulunduğu çevreden beslenir; insanı gözlemler, onu tanımaya çalışır. Elbette ki benim hikâyelerimdeki karakterler de dersine girdiğim öğrencilerden birkaçı. Aynı zamanda edebiyat bir kurmaca olduğundan o öğrencilerin isimleri değişti. Bugün kendilerinin haberi yok ama benim hikâyelerimde bir karakter olarak yaşıyorlar.

Peki, şunu çok merak ediyoruz: Eserlerinizdeki ana tema ya da okuyucuya vermek istediğiniz mesaj nedir?

Ben hikâye kitaplarımda okurlara şu mesajları vereyim, bu temayı işleyeyim diye yola çıkmadım. Aslında bu soru okurlarıma sorulmalı. Çünkü siz yazarsınız, okurlar istedikleri mesajı alırlar. Benim hikâye kitaplarım diğer kitaplardan biraz farklıdır. Hikâye içinde dil bilgisi konuları yer aldığından benim amacım bu konuları edebi eser içinde öğrencilere hatırlatmak, kavratmak. Bir Türkçe öğretmeni olarak öncelikle bunu amaçladım. Elbette ki hikâyedeki karakterlerin yaşantıları, ilişkileri içinde çeşitli mesajlar yer alıyor.

Bunlar da insanlığın ortak değerleri olan sevgi, saygı, yardımlaşma gibi kavramlardır. Kısacası bu değerleri, yazarken ikinci planda tutuyorum. Çeşitli söyleşilerimde kitabımı okuyan öğrencilere sorduğumda benim farkında olmadan verdiğim değerleri aldıklarını görüyorum.

Çocuk kitaplarında dilin kullanımıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Çocuk kitaplarında kullanılan dil, çocukların anlayabileceği ve ilgisini çekebileceği şekilde olmalıdır. Bu genellikle basit, açık ve anlaşılır bir dil anlamına gelir. Mesela, karmaşık cümlelerden ve kelimelerden kaçınılmalıdır. Çocukların yaşına uygun bir dil kullanılmalıdır. Çocuk kitaplarında kullanılan dil, çocukların dikkatini çekecek ve onları kitaba çekecek şekilde olmalıdır. Bu, renkli ve canlı betimlemelerle sağlanabilir. Çocuk kitaplarında kullanılan dil, çocukların günlük yaşamlarından, deneyimlerinden ve ilgi alanlarından örnekler içermelidir. Böylece çocuklar kendilerini kitaba daha çok bağlayabilirler. Ayrıca çocuk kitaplarında kullanılan dil, çocuklara yeni şeyler öğretmeli ve onların zihinsel gelişimine katkıda bulunmalıdır. Kitaplarda kullanılan dil, karakterler arasındaki diyaloglarla zenginleştirilmelidir. Bu, çocukların iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Kısaca, çocuk kitaplarında kullanılan dil, çocukların yaşına uygun, anlaşılır, ilgi çekici, eğitici, duygusal ve yaratıcı olmalıdır. Bu şekilde çocuklar hem kitap okumayı sevebilir hem de dil becerilerini geliştirebilirler.

Kitaplarınızı okuyan öğrencilerden aldığınız geri bildirimler nelerdir?

2012 yılından bugüne kadar yaklaşık üç yüz okulda imza söyleşi programı yaptım ve binlerce öğrenciye buluştum. Bu söyleşilerde öğrencilerden birçok dönüt alma olanağı buldum. Öğrenciler genellikle hikâye ve karakterler hakkında düşüncelerini paylaşırlar. Hangi karakterleri sevdiklerini, hangi karakterlerin onları etkilediğini, hikâyenin nasıl ilerlediğini ve sonunun nasıl olduğunu belirtirler. Öğrenciler kitabın dilini ve anlatımını da değerlendirirler. Anlaşılır ve ilgi çekici olduğunu, kitaplarını bir çırpıda okuduklarını söylerler. Okumayı sevmeyen öğrencilerin kitaplarını okuduktan sonra düşüncelerinin değiştiğine tanık oldum. Ayrıca öğrenciler, kitaplarının genel etkisini ve kendilerinde bıraktığı hisleri paylaşırlar.

Kitabımı bitirdikten sonra nasıl hissettiklerini, kitabın kendilerinde nasıl bir etki bıraktığını anlatırlar. Bunların hemen hepsi olumlu dönütler olmuştur. Unutmadan şunu da belirtmeliyim ki öğrencilerimiz çok açık sözlüler. Kitaplarımla ilgili önerilerde de bulunurlar. Daha iyi olabileceğini düşündükleri yönleri veya kitapta değişiklik yapılmasını istedikleri bölümleri belirtirler.

Yazma süreciniz genelde nasıl ilerliyor?

Söyleşimizin başında da söylediğim gibi ben plana önem veririm. Bir işe girişmeden önce basit de olsa bir plan hazırlarım. Özellikle zihin haritaları plan yapmada çok etkili bir yöntem. Hikâyemdeki karakterleri, onların kişilik özelliklerini, olayların geçtiği yerleri, olay örgüsünü zihin haritasında gösteririm. Elimin altında kabataslak bir plan bulunur, sonra yazmaya geçerim. Tabi yazmak, bir süreçtir. Bu süreç içinde öğrencilerle ve farklı kimselerle konuşurum. Kurgumu onlarla paylaşıp fikirlerini alırım.

Öğrencilerimiz böylece dil konularına daha hakim oluyorlar.” Bu dönüt benim için harikaydı.

Ayrıca kitap okumak, yemek yemek gibidir. Yiyeceklerin sizin bedensel gelişiminize nasıl bir katkı sağladığını hemen göremezsiniz. İşte kitap okumak da zihinsel gelişimize katkı sağlar ve siz bunun farkında olamazsınız. Bence amaç “Bu kitaptan ne öğrendim?” sorusunun peşine düşmek olmamalıdır. Asıl önemli olan kitap okuma sürecinde ne kadar haz aldığınızdır.

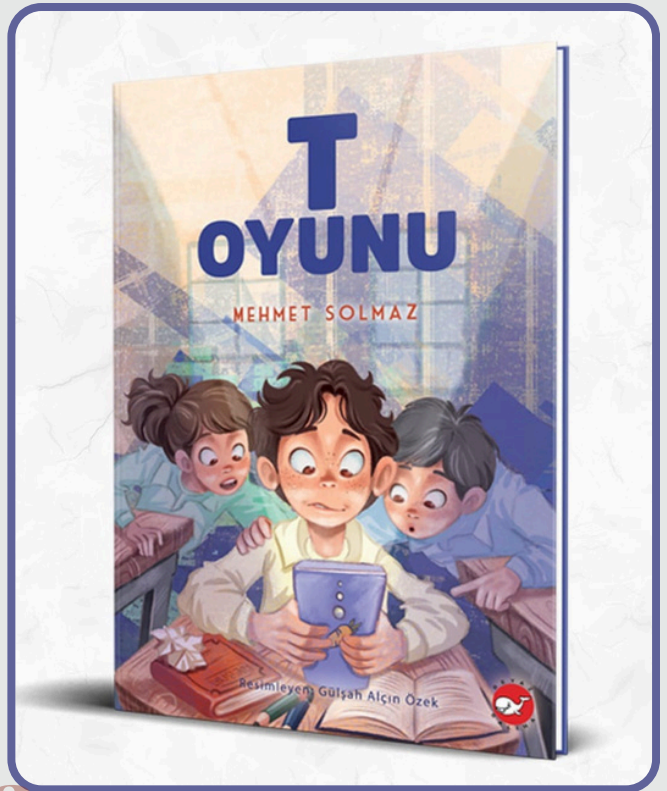
Öğrencilerinize ve genç okurlarınıza tavsiyeleriniz nelerdir?

Okumak, bol bol okumak... Bakın, sizlere Büyük Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk’ü örnek vermek isterim. Mustafa Kemal Atatürk’ün yaşamı boyunca dört bine yakın kitap okuduğu söylenir. Ben onun bir devlet kurma cesaretini kitaplardan aldığını düşünüyorum. Cephedeyken bile kitap okuyan bir lider her başarıyı elbette ki elde edebilir. Onun devrimleri, ileri görüşlülüğü ve her alandaki yenilikleri okuduğu kitaplar sayesinde. Hatta kendisi on üç kitap yazmıştır. Bunlardan

Araştırma yaparım. Öyle zaman olur ki hikâyemin sonunu ben de merak ederim. Nasıl bir okur, hikâyenin sonunu merakla bekliorsa, ben de beklerim. Hikâyem tamamlandığında ise hazırladığım ilk planla karşılaştırırım. Görürüm ki süreç içinde çok büyük değişiklikler olmuş.

Kitaplarınızın gençlerin gelişimine katkısı hakkında neler düşünüyorsunuz?

Hikâye kitaplarımın temel amacının dil bilgisi konularını farklı yöntemlerle kavratmak olduğunu söylemiştim sanırım. Kitaplarımı okuyan öğrencilerimiz ve okutan öğretmenlerimiz bu amacıma ulaştığını dile getirirler. Hatta Samsun Kitap Fuarı’nda bir Türkçe öğretmenimiz şunu söylemişti: “Hocam, dil bilgisi konularına geçmeden önce sizin kitaplarınızı okutuyorum. Ardından konuları anlatıyorum. Bunu her yıl yaparım.

bir tanesi de geometri kitabıdır ve Mustafa Kemal, bugün kullandığımız “üçgen, kare, dikdörtgen” gibi terimleri dilimize kazandırmıştır.

Öğrencilerimiz ve genç okurlarımız yaşamları boyunca hangi meslekte olursa olsunlar kitap okumayı bırakmamalıdır. Okumak her daim insanı yetiştiren geliştiren bir eylemdir. Kitaplar insana geniş bir bilgi ve perspektif yelpazesi sunar. Farklı konularda okunan kitaplar, kişinin bilgi birikimini artırır ve dünyayı daha geniş bir açıdan görmesini sağlar. Ayrıca kitap okumak, stresi azaltabilir ve ruh halini iyileştirebilir. Kitaplar, okuyucuyu farklı dünyalara götürerek günlük streslerden uzaklaşmasını sağlayabilir.

Mehmet Hoca'm bizimle ANDAÇ dergisi için yapmış olduğunuz söyleşi için çok teşekkür ederiz. Son olarak yeni projeleriniz var mı ya da eklemek istediğiniz bir şey var mı?

İlginiz ve bu güzel sorularınız için ben teşekkür ederim. Evet, yazmaya devam ediyorum. Yakın zamanda üç kitap üzerinde çalışıyordum. Hatta bir tanesini daha iki gün önce tamamlayıp yayınevine gönderdim. Birkaç ay içinde inşallah okurlarla buluşacak. Diğer iki kitabımı ise kısa sürede tamamlamayı düşünüyorum.

DİSTOPİK BİR DÜNYA

"İnsanların uğruna canlarını feda etmeyi göze aldıkları bu kitapların içinde ne var?"

Distopik romanlar yazıldıkları dönemin siyasal, sosyal ve teknolojik durumlardan hareketle geliştirilmiş, geleceğe yönelik kurgulardan oluşan kitaplardır. Genellikle çağdaş toplumların yapısını ve modern hayatın sakıncalarını anlatan uyarı niteliğindeki eserlerdir. Eserlerin genelinde kötümser bir gelecek tasvir edilir. Çünkü "Distopik" kelimesi "Distopya" kavramından gelmektedir ve "Distopya", "kötü bir yer" anlamında kullanılmaktadır. Bu kavramı ilk olarak ünlü düşünür John Stuart Mill kullanmıştır.

Geleneksel kültürün izlerinin silindiği, sosyal rol ve statülerin bireyin tercihinden çıkarıldığı, dikey ve yatay toplumsal hareketliliğin imkânsız hâle geldiği, tek tip insan tipinin hakim olduğu bir dünyayı anlatan distopik romanlar günümüzde ilgiyle okunmakta ve takip edilmektedir. Ray Bradbury tarafından 1953 yılında kaleme alınan "Fahrenheit 451" bu türün en başarılı örneklerinden biridir. Kitapta ana kahramanımız, işini çok seven bir itfaiyeci olan Guy Montag'dır. Televizyonun ve teknolojinin her şeye hakim olduğu karanlık bir dünyada yaşamaktadır. Kitapta anlatılan bu distopik dünyada okuma eylemi yok olmak üzeredir. İnsanlar düşünmeyen, sorgulamayan varlıklara dönmeye başlamıştır. İtfaiyecilerin görevi ne kadar ironiktir ki bu görev kitapları yakmak ve imha etmektir. Kitapların değerini zamanla anlayan Guy Montag, yaptığı işi sorgulamaya başlayacaktır. Kitap, adını kağıdın tutuşma derecesi olan Fahrenheit 451'den almaktadır. Kitapların olmadığı bir dünyada yaşama fikri bir anlık bile olsa sizi şaşkına çevirecek. Okuması oldukça keyifli bir roman. 50'li yıllarda yazılmış olmasına rağmen gözlerini ekranlara kilitleyip beynini ve hayallerini boşluğa hapsetmiş günümüz toplumuna adeta ayna tutmaktadır.

Sevcan DEMİRİZ
Türk Dili ve Ed. Öğretmeni

"Fahrenheit 451" romanı 1966 yılında yönetmen Francois Truffaut tarafından sinemaya aktarılmıştır.

Keyifli okumalar...

**"Gerçeklerin farkına
vardıktan sonra bu
karanlık toplumda artık
yaşanabilir mi?"**

**"İyi yazarlar genellikle hayatın
gerçeklerine dokunurlardı. Bu
bakımdan kitaplardan neden bu
kadar nefret ettiğini ve
korktuğunu anlıyorum. Çünkü
kitap hayatın gerçeğidir."**

SON NERGİS

Gözlerinde aradığım karanlık,
Oysa anlamsızmış, karanlık olmadan aydınlık.
Gözlerindeki derin gizem,
Meğer tutkulu aşkınmış, sevdiceğim.

Gökyüzü seni hatırlatır bana.
Ay bile kıskanır senin güneşini.
Yıldızlar usul usul dans eder saçlarında,
Saçlarından kayarlar tek tek, sevdiceğim.

Son nergis düştüğünde, ışık yoktu gözlerinde.
Saçlarında yoktu kuyruklu yıldızlar.
Soğuk, beyaz teninde güneşin sıcaklığı...
Senden geriye bir demet solmuş nergis kaldı, sevdiceğim.

Ayşen BAYRAK

Varmak isteyip de varamadığımız yerler var
Demir kap, halka ve mazgal sesleri eşliğinde
Sevilenin sevenden habersiz hasretinde
Mızraklar çapalarken yüreğimizin mahzun yanlarını
Ve tanrının her çekirdeği çözülürken düşüncede bir bir
Hepinize dair ne varsa, onları filizlendirmek güneşli günlere
Ne varsa, çiçekli sularla tanıştırmak adına onları
Varmak isteyip de varamadığımız yerler var
Evrenin yedinci katından uçmaya nazır,
Pencereleri sonuna kadar açarak
gözlemlemek katmanlarını atmosferin
Nemin, kirin ve aydınlığın her çağrışımını
Kısrakların soluk soluğa koşmalarına bakarak özenmek gökkuşağına
Toz, toprak, elmas ve kömür demeden
Varmak isteyip de varamadığımız yerler var
Atların nal ve mıhlarını dümdüz kayalara vura vura atılmaları bir adım daha ileri
Yüz bin km hızla çarparak rüzgara karşı kanayan yürekleri gibi
Varmak isteyip de varamadığımız yerler var
Kınında bilenen kamanın ete susamışlığında
Ve semeresini bir hiç uğruna kaybetmiş azmin,
Bağıra bağıra delirmesi tam varacağı yerde
Her yeni günün sabahında yaslanıp umuda
Bir türlü bulunmayan adres kaydından yola çıkarak
Varmak isteyip de varamadığımız yerler öldürecek bizi

GÜN

BATARKEN

Küçürek Öykü

Yağmur ADA

Gün batımında sahilde dolaşmak bana her zaman huzur verirdi. Ayaklarıma yapışan kum taneleri ve gün batımının serin rüzgarları içimi rahatlatırdı. Belirli bir noktaya gelince durdum ve kumların üzerine oturdum. Karşıdaki adayı izlemeye başladım. Buradan ne kadar sessiz, sakın gözüke de üzerindeki ışıklardan ne denli hareketli olduğu anlaşıyordu. Kim bilir içerisinde kaç tane insan kaç ayrı hikaye vardır diye düşünüp durdum, kim bilir ne dertler vardı...

Güneş battıkça yakamoz çıkıyordu, denizi izlerken masmavi suyun karanlığa gömüldüğünü fark ettim. Düşündüm. Her güzel şeyin bir ışığa ihtiyacı vardır, ışık yoksa karanlığa gömülürsün; yok olursun. Karanlık sırlarla ve korkularla doludur. İnsanların çoğu dışarıdaki karanlıktan korkarken ben hep içimdeki karanlıktan korktum. İçten içe bir gün beni ele geçireceğinden korktum. Yıldızlara baktım, uzanarak. Bizden milyonlarca kilometre uzakta olmalarına rağmen bu kadar görkemli olmalarına ve parıldamalarına hayretle baktım. Yıldızlar... Yıldızlar aynı insanlar gibi. Uzaktan bakınca kusursuz gözükmelerine rağmen belki de çoktan sönüp gitmiş toz bulutlarıdır. İnsanların yüzü de öyledir. Baktığında umutlarının ve hayallerinin neler olduğunu, o hayallerin yok olup toz bulutları gibi gittiğini anlayamazsın. Peki ya gözler? Asla yalan söylemeyen o gözler. Bir insanı tanımak için gözlerine bakman yeterlidir. Ya kendini tanımak? Kendini tanımak hayattaki en büyük gizemdir. Kendini tanırsan en büyük gizem çözülür.

TEBESSÜMLE VAROLUR

HAYAT

Hafif bir rüzgarda savrulan saçlarındadır hayat.

Umut, tebessümünde varolur.

Beni çıkarırsan karanlıktan,

Belki gözyaşlarım ancak böyle kurur.

Varlığıma amaç bulduğum kalbini,

Kim bilir kimlere saklar da

Gizli gizli yaralarını onarırısın?

Neleri sığdırırsın bağrına,

Kimlerin hüznünü kendine edinirsin?

Senin özleminle kurur çiçekler,

Senin hatırına doğar güneş.

Kim bilir, bazısı sadece senin için yaşar,

Sadece hissedebilmek için sıcak nefesini.

Bir sözcük olsun dökülse dudaklarının arasından,

Belki kainat da yaşamı dair inancını yeniden bulur.

Hepimiz seninle var olur,

Gözlerinin yeşilinde buluruz huzuru.

Senin kalbin camdan hassastır, ben bilirim.

Kim bilir nasıl dayanırsın bunca hüznü?

Hangimizin varlığıyla göğüs gerer hayata,

O tebessümünle aydınlatırsın duygularımızı?

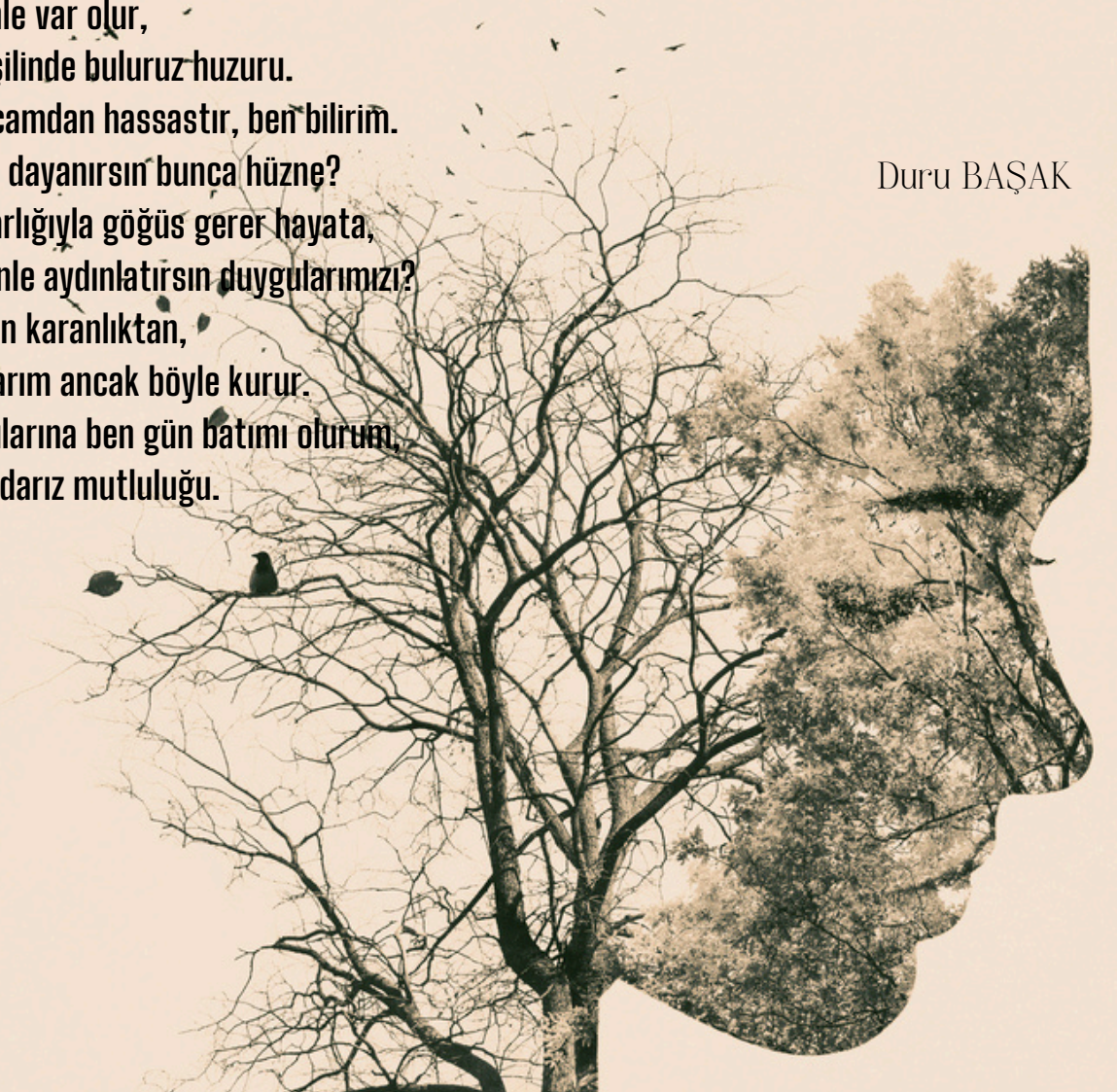
Beni çıkarırsan karanlıktan,

Belki gözyaşlarım ancak böyle kurur.

Senin gizli acılarına ben gün batımı olurum,

Ay ışığında tadarız mutluluğu.

Duru BAŞAK

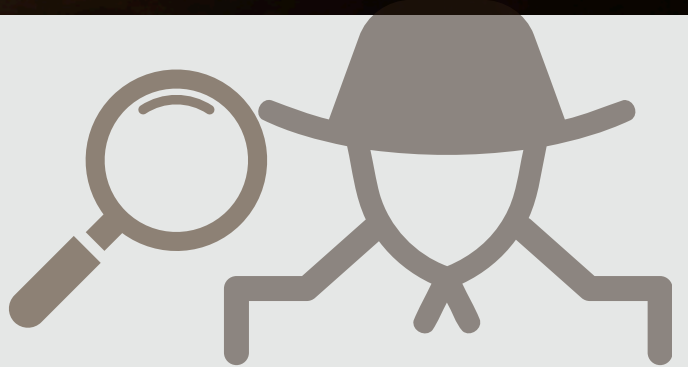
Umutсуz DEDEKTİF

Polisiye

Naz AR

Dedektif Sebastian Carter uzun ve sıkıcı bir günün ardından yorgun bir şekilde evine döndü. Liverpool'un karmaşık sokaklarında geçen bir günün ardından evine doğru yol almıştı. Her adımında soğuk esen rüzgarı teninde hissediyordu. Bozuk sokak lambalarından gelen tanıdık cızırtı sesini dinleyerek düşündü: "Hayatımda ilk defa bir cinayeti çözmek bu kadar zaman aldı. Hiçbir delil veya şüpheli yok..." İçinde bir yerde bu düşündüklerine inanmıyordu. Eve varana kadar bu düşünceler peşini bırakmadı.

Eve girdiğinde çocukken annesinin ona yaptığı gibi çayını hazırlayıp kanepeye oturdu. Elindeki çiçek motifli fincanı yavaşça dudaklarına götürdü. Sabah işe giderken açık unuttuğu küçük penceresinden içeriye serin bir rüzgar esti. Birden irkildi. Elindeki fincan aniden üzerine döküldü. Can havli ile zıpladı. Dökülen sıcak çay tenini yakmıştı. O zaman aklına geldi: Suç mahallindeki çocuklardan birinin eli de yanıktı. Çocuğun o anki bahanesi mantıklı gelse de tekrar düşününce aklına yatmayan bir şeyler olduğunu fark etti. O çocuğun cinayetle bir ilgisi olmalıydı.

Sabaha kadar gözüne uyku girmeyen Sebastian, günün ilk ışıkları belirldiğinde karakola giderek çocuğun bilgilerinin olduğu dosyayı aldı. Onun yaşadığı kasabanın yolunu tuttu. Bu kasaba deniz kenarında, sakin, huzurlu bir yerdi. Sebastian'ı orada bir balıkçı karşıladı. Balıkçı; hırçın, beyaz sakallı, hafif tombul, orta yaşlarında bir adamdı. Balıkçıya çocuğu soran Sebastian, adamın yüzündeki umursamazlığı gördü. Kaba bir şekilde cevap veren balıkçı, "Belki de bir kez olsun siz aynasızlar başkalarının da hislerini düşünmelisiniz. O sadece küçücük bir kız. İşlenen cinayet onu çok etkiledi. Onunla görüşmenize izin vermiyorum." Sebastian böyle bir cevap beklemiyordu. Çaresizce evin yolunu tuttu. Eve girdi, açık pencereyi kapattı. Çiçek motifli bardağında kalan soğumuş çayı yudumlarırken bu anı daha önce de yaşamış olduğunu düşündü.

Mehmet İSÇİ
16/10/2022

İRÂDE VE HEDONİZM

“İnsan yaptığı seçimler
kadar özgürdür.”

Furkan SAVAŞKAN

İnsan zihni tepenin yamacından akan bir nehir gibidir. Sürekli hareket hâlinededir ve siz onun önüne set çekmeye çalıştığınız vakit acımadan önündeki engelleri alıp götürecektir. Böylesine kontrolsüz ve güçlü olan bir varlığı ancak akıl kontrol altına alabilir.

Aklın iradeyi kontrol altına aldığı anda günümüz insanı insan olmanın vasıflarından birine sahip olabilecektir. Bu özgür iradeyi kullanarak seçim yapma hakkına erişmektir. İnsan yaptığı seçimler kadar özgürdür. Zihin haz peşinde koşmaktadır. Haz zihinde mutluluğu çağrıştırmakla birlikte mutluluğun temel kaynaklarından biridir. Mutluluk insanlar tarafından idealize edilmiş ve ulaşılması zor bir kaynak haline getirilmiştir. Bununla beraber artan haz ihtiyacı süreç içerisinde bağımlılığa dönüşebilir ve özgür iradenin önünde büyük bir tehlike oluşturabilir. İrade tıpkı gün içerisinde kullandığımız enerjimiz gibi kullanıldıkça azalmaktadır. Zayıflayan irade karar almayı zorlaştırmakta ve hata yapma ihtimalini artırmaktadır.

Örneğin akşam saatlerinde televizyonda gösterilen ürünlerin nitelikli yanları yerine duygusal bağlamı yönleri vurgulanmaktadır. Kısaca ilkel dürtülere hitap etmektedir. Bağımsız olmak adına iradenin rolü yadsınamaz derecede kritiktir. Haz mutluluk yolunda bir araç olmalıdır. Amaç hâline gelmiş haz bağımlılıktır. Gerçekleştirdiğimiz doğru davranışlardan keyif almayı bilmeliyiz. Bu insanın hakkıdır. Kişinin irade ile özgürleşmesi bu keyfi sürdürmesi adına şarttır. İnsanın diğer insanlara gösterdiği sevgi de bir mutluluk kaynağıdır. İnsan ilişkileri içerisinde bağlılığın orantısız bir şekilde artmasıyla yine zararlı olarak duygusal bağımlılık gelişebilir. Tıpkı sigarayı bırakan insanların nikotin yoksunluğu yaşamaları gibi insan bağlı olduğu bir şeyin yokluğunda bu eksikliğin krizini yaşayacaktır.

İnsan, ihtiyaçlarını iradesi ile ölçülendirmelidir. Duygusal zekâ mantıksal zekâdan bağımsız bırakılmamalıdır.

Dilimizin ZENGİNLİKLERİ

“Söz, nötr bir varlıktır. Onun üst derecesine kelâm, alt derecesine lâf denir, siz siz olun, söz ile lâfın o ince çizgisini asla çiğnemeyin. Hele konuştuklarınıza 'Canım işte, laf ü güzafl...' dedirtmeyin...”

Deyimlerimiz

Anlatımı güzelleştirmek, savunulan fikir ve düşünceyi daha etkili kalmak üzere her dilde kalıplaşmış bazı sözler bulunur. Atasözleri, dua ve temenni cümlecikleri, sövgü ve ilençler, bilmece ve tekerlemeler... Bu tür kalıplaşmış sözler arasında, dilin bünyesinde en sık rastlanılanlar ise deyimdir. Dilin bünyesinde kalıplaşmış ve kökleşmiş olarak değişmeden kullanılan deyimler, hiç şüphe yok ki anlatıma canlılık ve güç katarlar. Bu sayede düşüncelerin ve olayların muhataba daha etkili biçimde yansıtıldığı bir gerçektir. Bazı kişilerle ilgili anılar ve hikâyeler, tarihten alınmış olaylar ve deyimlerin ortaya çıkış nedenleri arasında ön sıraları paylaşırlar. Bu bakımdan deyimlerin kaynaklarını arayıp bulmak, oldukça meşakkatli bir iştir. Bazen rastgele bir sayfada, bazen bir dipnotta, bazen de hiç ummadığınız bir el yazması sayfasında bir deyim ortaya çıkış hikâyesiyle karşılaşmak mümkündür.

Deyimlerimizin ortaya çıkış hikâyelerini bilmenin, dilimizin kültüre yansıyan yüzüne bir renk katacağı kesindir. Umarız, bu konuda daha geniş araştırma yapacaklar için bu küçük kitap bir başlangıç olur.

ATI ALAN ÜSKÜDAR'I GEÇTİ

Bolu Beyi'ne baş kaldıran ünlü eşkiya Köroğlu (şair Köroğlu ile karıştırılmasın) bir gün atını çaldırmış. Asil bir hayvan olan atını aramak için tebdil-i kıyafet ile diyar diyar dolaşmış ve en sonunda yolu İstanbul'a düşmüş. Atını, satılmak üzere pazara getirilen hayvanlar arasında görünce, hemen alıcı rolüne bürünüp:

- Efendi, demiş, bu at güzele benziyor. Ancak binip bir denemek istiyorum.

Satıcı onu tanımadığı için binmesine izin vermiş. At, üzerine binen eski sahibini tanıyıp dörtnala koşmaya başlamış. Köroğlu, Sirkeci sahiline gelip bol para vererek bir sal kiralamış ve ver elini Üsküdar. Bu arada at cambazı, aldatıldığından dolayı kıvrınır dururmuş. Köroğlu'nu atıyla birlikte bir sal üzerinde gören cambazın dostlarından biri, onu teselli için seslenmiş:

- Üzülmeyi bırak! Atı alan Üsküdar'ı geçti. O adam Köroğlu'nun kendisi idi.

Bugün bu sözü, "İş işten geçti" manasında kullanılır.

KÜTÜPHANE MİZ

Atilla Uras Anadolu Lisesi

KÜTÜPHANE

Kütüphane anlamına gelen ve genellikle Batı dünyasında yaygın olarak kullanılan 'bibliothek' kelimesinin aslı Eski Yunancadır ve biblion kitap, baskılı ürünlerin saklandığı yer demektir. Türkçedeki kütüphane ise, Farsça ve Arapça kökenli kütüb (kitaplar) ile Farsça hane (ev) sözcüklerinden türemiştir ve kitapların evi anlamına gelmektedir. Her iki dilde de kütüphane terimi, kitapların saklandığı yer anlamında kullanılmaktadır. "Kütüphaneler, elde edilen bilginin toplanması, depolanması ve dağıtılması fonksiyonlarını gören hizmet işletmeleridir." Toplumsal gereksinimleri karşılamak için kurulan kütüphaneler, her türlü kayıtlı bilgi kaynağını bilgi gereksinimi olan kullanıcıya etkin biçimde sunar böylece bağlantı işlevini sağlamaktadır.

Okul Kütüphaneleri

"İlköğretim, lise ve dengi okullarda eğitim ve öğretimin hedeflediği ilke, amaç ve işlevler doğrultusunda, uygulanan ders müfredatları ve programlar temel alınarak oluşturulan; okul idarecileri ve öğretmenlerin hazırlıklarına yardımcı, hedeflerini gerçekleştirmede aracı; öğrencilere fırsat eşitliği tanıyarak yeteneklerine uygun olanaklar sunan, kişisel araştırma ve inceleme yapmalarını mümkün kılan, okuma alışkanlığının ve yaşam boyu eğitimin temelini sağlayan; okulun diğer tüm unsurlarıyla bütünleyici bir rol oynayan, bulunduğu topluma yararlı olmayı da hedefleyen hizmet kuruluşlarıdır."

Okul Kütüphanelerinin Amaçları ve İşlevleri

Eğitim ve öğretimle ilgili gerekli her türlü bilgi kaynağını bulunduran; onlara kolayca ulaşım sağlamak ve kişilere en iyi hizmeti vermek için çalışan kütüphaneciden ve kütüphane hizmeti için gerekli yerlerden meydana gelen okul kütüphanesi eğitimin vazgeçilmez temel unsurudur. Okul kütüphanelerinin başarılı hizmetler verebilmesi için amaçlarının tanımlanması gerekmektedir.

Okul kütüphanesinin amaçları:

- Öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul personelinin bilgi gereksinimlerini karşılayarak onların eğitim ve öğretimle ilgili her türlü bilgi kaynağından faydalanmalarını sağlamak.
- Öğrencilerin okuma zevkini, tatmin duygusunu, okudukları konularda eleştiri yapma yetenek ve deneyimlerini kazanmaları için, onları okumaya teşvik ve rehberlik etmek.
- Kütüphaneyi kullanma deneyimleri sağlayarak, öğrencilerin ilgilerini yararlı bir yönde geliştirmek, merak ettikleri konuları öğrenmelerine yardımcı olmak, topluma uyumlarını sağlamak ve yararlı toplumsal davranışlar kazandırmak.
- Öğrencilerin ve öğretmenlerin; kütüphaneleri, basılı ve görsel-işitsel bilgi kaynaklarını inceleyerek titizlikle değerlendirmelerine ve beceriyle kullanmalarına yardım etmek.
- Öğretim programlarına katkıda bulunacak tüm bilgi kaynaklarının seçim ve kullanımında öğrencilerle birlikte çalışmak
- Ders programı ve öğretim metotlarındaki yeni eğilimlerden öğretmenleri ve eğitim kurumlarını haberdar etmek
- Kütüphanelerin etkili kullanımı için bilgi kaynaklarının teknik işlemlerini ve organizasyonunu yapmak
- Okul personelinin mesleki ve kültürel gelişiminin sürekliliğini sağlayacak programlara, öğretmenler ve yöneticilerle birlikte katılarak sorumluluk almak
- Okulun amaçlarının yerine getirilmesine ve gerektiğinde amaçların geliştirilmesine yardım etmek
- Geniş zamanlı kütüphane programının planlanması ve geliştirilmesinde diğer kütüphaneciler ve toplum liderleriyle işbirliği yapmaktır.
- Düşünce özgürlüğü, bilgiye erişim, etkin ve sorumlu vatandaşlık kavramlarının demokrasi için gerekli olduğunu öğretmektir.

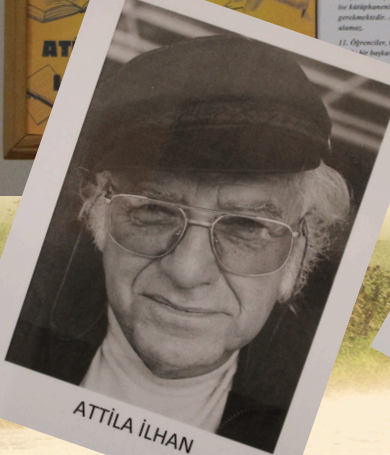
"Kitap okumak,
düşünmeyi seven ruhlara bir ziyafettir."
Platon

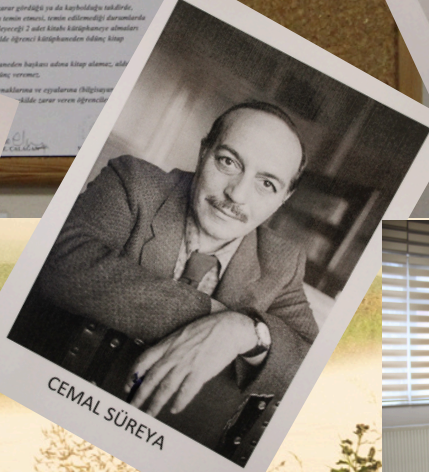
ATILLA URAS ANADOLU LİSESİ KÜTÜPHANESİ

KÜTÜPHANE KURALLARI

1. Kütüphane, işlemlerinde kullanma açılır.
2. Yıpranmış ve yıpranmış kitaplar kütüphaneye girilmez.
3. Kütüphane içerisinde kitapların rahatlığına dokunulmaz, yıpranmış ve yıpranmış kitaplar kütüphaneye girilmez.
4. Kütüphanede bulunan materyallerin işlenmesi yasaktır.
5. Öğrenciler işlenen kitapları en geç 15 gün süre içerisinde iade etmelidir.
6. 15 gün süre içerisinde kitapla ilgilenmeyen öğrenci kütüphane sorumlularından sorumlu tutulacaktır.
7. Öğrenciler işlenen kitapları iade ettikten sonra en çok 7 kez kullanılabilir.
8. Okuyan öğrenci kitapları iade ettikten sonra 30 gün süreyle kütüphaneden yararlanamaz.
9. Okuyan öğrenci kitapları iade ettikten sonra 30 gün süreyle kütüphaneden yararlanamaz.
10. Okuyan öğrenci kitapları iade ettikten sonra 30 gün süreyle kütüphaneden yararlanamaz.
11. Öğrenciler kütüphaneden kitapları aldıkları gün kütüphane sorumlularına teslim etmelidir.
12. Öğrenciler kütüphaneden kitapları aldıkları gün kütüphane sorumlularına teslim etmelidir.

ATTILA İLHAN

CEMAL SÜREYA

ÖZDEMİR ASAF

